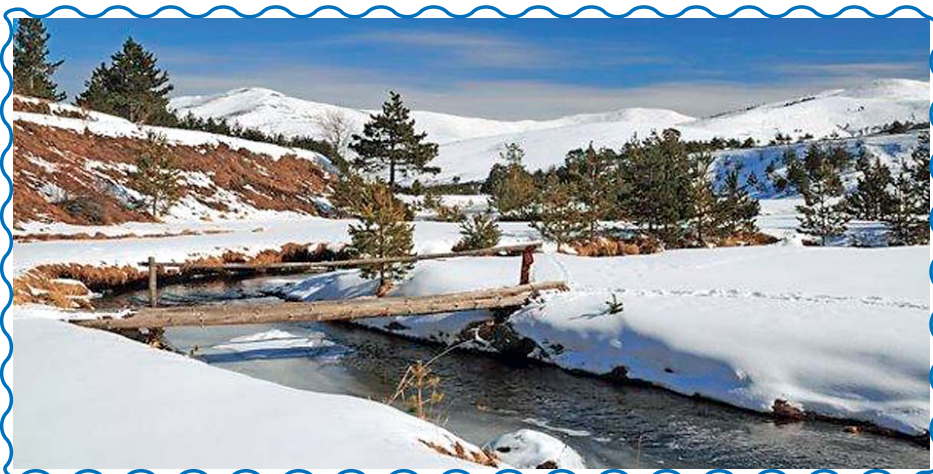

ОСИГУРАЊИКА

ГЛАС

ГОДИНА XLІ • БРОЈ 2 • БЕОГРАД, 31. ЈАНУАР 2010. • ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО • БЕСПЛАТАН ПРИМЕРАК

Извесна реформа
Закона о ПИО
**ПООШТРЕНИ УСЛОВИ
ЗА ПЕНЗИОНИСАЊЕ**

Ускоро закон
о Централном регистру
**СВИ ПОДАЦИ
НА ЈЕДНОЈ АДРЕСИ**

Београдска филијала
на прелазу година
**РЕКОРДАН
БРОЈ ЗАХТЕВА**

Организован живот
старих у главном граду
**ВРЕМЕ ИЗАЗОВА
И НОВИХ ШАНСИ**

ГОВОРНИ АУТОМАТ

0700/017-017

ПО ЦЕНИ ЛОКАЛНОГ
ПОЗИВА
011/30-60-680
0 – 24h

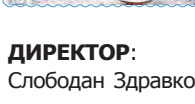
Изасла реформе Закона о ПИО ПООШТРЕНИ УСЛОВИ ЗА ПЕНЗИЈИСАЊЕ

Успехи закон о Централном регистру СВИ ПОДАЦИ НА ЈЕДНОЈ АДРЕСИ

Београдски финансијски наредби РЕКОРДАН БРОЈ ЗАХТЕВА

Организовани живот старијих у планинском граду И НОВИХ ШАНСИ

ГОВОРНИ АУТОМАТ 0700/017-017

ДИРЕКТОР:

Слободан Здравковић

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК:

Славица Чедић

РЕДАКЦИЈА:

Булевар уметности бр. 10,
11070 Београд,
e-mail: glasosiguranika@pio.rs

СЕКРЕТАРИЈАТ:

011/2017-437
факс: 2017-418

РЕДАКЦИЈА ЗА ВОЈВОДИНУ:

Житни трг бр. 3,
21000 Нови Сад,

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК:

Ика Митровић,
021/487-7789,
факс: 021/6624-359,
e-mail: ika.mitrovic@piovoj.rs

ШТАМПА:

Д.О.О. Комазец, Инђија

ОГЛАШАВАЊЕ:

011/2017-438

Рукописи и фотографије се не враћају.

Електронско издање:

www.pio.rs/glas-osiguranika

Реч уредника

Иако акутна, садашња економска криза, код нас додатно оптерећена проблемима транзиције, једном ће се завршити, али извесност звана „посао за цео живот“, односно посао код кога је самим чином запошљавања најчешће био обезбеђен спокојан радни век, неће се више вратити. Глобални економски односи стигли су и код нас, вредност радног места расте упоредо са појачаном конкуренцијом, а ко томе не може да се прилагоди ризикује да се придружи категорији оних који ће тешко добити другу шансу.

Схватајући да је, услед редуковања кадровских структура, посао постао драгоцен ресурс, већи део радне популације живи у перманентном страху да га не изгуби. Тај страх је оправдан, али није плодотворан јер, уместо да мотивише, он често кочи наше способности. Истовремено, количина новог знања се повећава великом брзином, док постојеће све брже застарева. У таквим условима веће изгледе да не потону у мору масовних отпуштања имају прилагодљиви радници „наоружани“ различитим профитабилним знањима и вештинама.

Професионални развој запослених је, дакле, постао императив, а за већину послодавца и

кључ успеха њихових компанија, што значи да промена занимања или стицање виших квалификација свакоме знатно повећава шансе за посао. Међутим, поред страха да се не нађу на ветрометини незапослености, радни људи и они који то тек треба да постану, морају имати још једну, можда и важнију мотивацију – бригу о себи и сопственом развоју.

Савремени концепт образовања посматра учење као процес који траје целог живота, те никада није касно за усавршавање каквим год послом да се неко бави. Континуирано иновирати знање значи сагледати и друге могућности и можда променити правац своје каријере, те тиме доћи и до нове шансе за посао. Државни програми преквалификација и субвенција за властити бизнис су добри потези, али нису довољни ако сами не схватимо који је наш циљ. А то је стално усавршавање, формално и неформално, стицањем нових знања и вештина, и непрекидан рад на себи.

Осим практичне користи и личне сатисфакције, то ће дати још један резултат – престаћемо да се плашимо.

М. Јовановић

Редакција Гласа осигураника позива све читаоце да својим прилозима, идејама, сведочењима о људима и догађајима, једном речју, својом креативношћу учине наш лист садржајнијим и бољим.

ПРЕДЛОГ ИЗМЕНА ЗАКОНА О ПЕНЗИЈСКОМ И ИНВАЛИДСКОМ ОСИГУРАЊУ

Пооштрени услови за пензионисање

Гласине по којима би и жене као и мушкарци морале да чекају да напуне 65 година живота да би престале да раде показале су се преурањеним и, на срећу по женски род, нетачним. Према речима Радине Тодовић, шефа Радне групе за измену Закона о ПИО и државног секретара у Министарству рада и социјалне политике, услови за пензионисање ће бити пооштрени, али на други начин:

– Жене ће радити три године дуже него до сада јер ће им за пензионисање бити потребно најмање 38 година стажа осигурања. То ће се сукцесивно продужавати, од следеће па до 2023. године тако што ће им сваке године бити потребно по четири месеца стажа више, док се 2023. не дође до пуних 38 година стажа. Мења се и доња старосна граница и за мушкарце и за жене. То значи да нико, без обзира на пуне године радног стажа, неће моћи у пензију пре навршених 58 година живота, а до сада се у пензију могло са пуним стажом када се напуне 53 године – објашњава Радина Тодовић.

У предлогу измењеног закона предвиђа се и пооштравање критеријума за остваривање права на породичну пензију. Пензију преминулог супруга удовица неће моћи да добије са 50 година живота као до сада, већ тек са навршене 53 године. Удовци ће уместо са досадашњих 55, пензију преминуле супруге моћи да добију тек када напуне 58 година живота. И ове промене ће ићи постепено, тако што ће се старосна граница за остваривање права на породичну пензију померати за по шест месеци почев од 2011. да би зацртани ниво достигла 2017. године. Једина повољност односи се на децу која примају породичну пензију, и то на студенте: сви високошколци ће моћи да је добијају до 26. године живота.

Бенефицирани радни стаж био је на састанцима Радне групе тема око које су се највише „ломиле копља“. Ипак се и код бенефицираног стажа границе померају навише, па ће, уместо досадашње 53 године живота и 20 година стажа са увећаним трајањем уз минимум 10

Старосна граница се неће мењати, али ће жене морати да имају 38 година радног стажа уместо досадашњих 35, а сви најмање 58 година живота да би могли у пензију

година ефективног рада на овим пословима, за пензионисање бити потребно најмање 25 година радног стажа, од чега минимум 15 година ефективног рада на оваквим пословима, и 55 година живота, такође постепено од следеће па до 2021. године.

– Због нових технологија и побољшања услова рада на многим радним местима, она губе статус места са бенефицираним стажом. За рударе, балерине, кесонисте и слична тешка занимања доња граница за одлазак у пензију ипак остаје 50 година живота. На министарствима је да свако у свом ресору преиспита која радна места остају са повлашћеним статусом, али највише бенефиција ће изгубити запослени у МУП-у где ће, према проценама, бити укинута око 10.000 радних места са бенефицираним стажом – појашњава шеф Радне групе Радина Тодовић.

Радном верзијом предложене су одређене измене и када је реч о усклађивању пензија, увођењем могућности да се, поред усклађивања пензија са кретањем трошкова живота, од 2011. године пензија усклађује и према очекиваном привредном расту, тако да се, уколико бруто друштвени производ порасте изнад четири одсто, усклађивање врши на основу процента кретања трошкова живота и процента који представља разлику између остварене стопе раста БДП-а у претходној години и стопе од четири одсто.

– Поред тога, предложено је и ванредно усклађивање најнижих пензија у осигурању запослених и осигурању самосталних делатности од 1. јануара 2011. године и утврђивање најнижег износа старосне пензије за осигуранике пољопривреднике у износу од 9.000 динара на дан 1. јануара 2011. године, а који се даље усклађује на начин на који се усклађују пензије – каже за наш лист Радина Тодовић, шеф Радне групе.

Предложеним изменама предвиђено је да од 1. јануара следеће године и војни осигураници буду обухваћени постојећим системом ПИО, дакле сви ће бити „под једним кровом“. Треба ипак имати на уму да су ово предлози Радне групе, који до коначне верзије предлога законских промена могу да претрпе и неке измене.

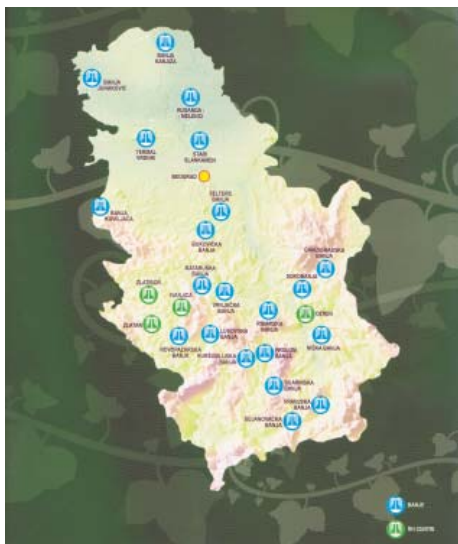
В. Анастасијевић

Женске плате ниже

Мушкарци у Србији зарађују 8,5 одсто више новца од жена, мада су запослени на истим пословима. То нашу земљу ставља на боље место у поређењу са, на пример, Чешком, где је разлика у платама чак 16 одсто, Словачком, где је разлика 15 одсто и Мађарском (12 одсто), резултати су истраживања које је крајем 2009. године спровео сајт Инфостуд на узорку од 9.256 лица, претежно мушкараца. Наиме, сваки пети испитаник је рекао да у фирми у којој је запослен мушкарци више зарађују од жена на истим позицијама.

Још пензионера у бањама

Као што је познато, у априлу прошле године расписан је конкурс за опоравак у бањама о трошку Фонда ПИО, на који су могли да се пријаве сви корисници чије пензије нису прелазиле 19.780 динара. Поред тога, услови су били да немају друга примања и да у последње три године нису бесплатно боравили у РХ центрима, пошто је конкурс расписиван и раније. За пољопривредне пензионере је важио и критеријум да имају најмање десет година земљорадничког стажа.

До краја 2009. године из Београда је упућено 2.860 корисника у 18 бања, али је 544 одустало. За београдске пензионере из категорије запослених утрошено је нешто више од 49 милиона динара, за кориснике из категорије самосталних делатности готово 960.000, а за пољопривредне пензионере око 46.000 динара.

У првом кварталу ове године на бесплатну рехабилитацију у бање ће отићи још 989 корисника из београдских општина.

Запослило се више од 5.000 људи

У оквиру активних мера за очување радних места у Војводини, према подацима из децембра 2009, запослено је 5.412 лица са евиденције НСЗ у Јужнобачком округу. За ту намену потрошено је око 1,3 милијарде динара. Мерама је обухваћено 2.995 приправника кроз програм „Прва шанса“, 935 лица програмом samozapošljavanja, 828 у оквиру новог запошљавања и 240 оних који су регистровани пољопривредно газдинство.

Кроз програме јавних радова запослено је 414 људи.

На евиденцији Филијале НСЗ у Новом Саду на крају 2009. године било је 28.805 незапослених. У укупном броју, жене су учествовале са 56 процената, а стручних радника било је 71,8 посто. Највише је пријављено радника са средњом стручном спремом (8.709), затим са првим степеном стручне спреме (6.431) и КВ радника (6.211).

Фирмама блокирани рачуни

У Србији има 66.438 предузећа и предузетничких радњи чији дугови износе 261 милијарду, саопштила је Народна банка Србије. Од укупно 425.000 регистрованих правних лица и предузетника, 15 одсто фирми има блокиране рачуне, а у блокади су по неколико месеци па и до више година.

Усвојен нови закон о стечају

Ових дана коначно је ступио на снагу нови Закон о стечајном поступку чији је главни циљ да задуженим привредним друштвима пружи ефикасне механизме за излазак из кризе ликвидности.

Према новом закону, стечај ће морати да траје мање од 18 месеци, укида се стечајно веће а уводе одбори стечајних управника са прецизним надлежностима. Сва предузећа која су у блокади дуже од три године биће аутоматски избрисана из Привредног регистра, а касније ће се то радити једном месечно. Листа брисаних предузећа биће објављивана у медијима. Ова одредба Закона примењиваће се од марта, чиме је држава хтела да пружи још једну прилику да фирме са великом имовином сачувају предузећа од нестајања.

Новина има и када су у питању трошкове поступка стечаја – до сада је било неопходно да поверилац положи и до милион динара да би покренуо стечај у не-

кој фирми. Нови закон знатно смањује те трошкове јер сада судија може да утврди само надокнаду за покриће иницијалне накнаде стечајном управнику и обезбеђивање имовине. Поред тога, средства која је поверилац употребио за уплату предујама, вратиће се чим се на рачуну фирме која је у стечају појави први новац.

Дугови запосленима и бившим радницима и даље су у врху потраживања – у првом исплатном реду су неисплаћене зараде, али само у износу минималних зарада за последњих годину дана са припадајућом каматом, а неисплаћени доприноси за ПИО биће подмирени за последње две године пре отварања стечајног поступка. Основицу за њихов обрачун чиниће најнижа месечна основица доприноса.

Према проценама, тренутно око 7.200 предузећа може да очекује да буде брисано из регистра, што значи да ће око 30.000 људи тада и формално остати без посла.

И Новосађани бесплатно

Градоначелник Новог Сада Игор Павличић препоручио је Јавном градском саобраћајном предузећу да се и у 2010. години издају бесплатне аутобуске карте свим новосадским пензионерима старијим од 65 година. Ове карте ће као и претходних година важити на свим линијама на којима саобраћају аутобуси овог предузећа. Прошле године ову повољност је у Новом Саду користило 28.000 пензионера.

Повластица може да се извади на шалтерима Међумесне аутобуске станице (Булевар Јаше Томића 6, Нови Сад) до 28. фебруара ове године, а цена израде је 750 динара.

Изложба Илије Босиља

У београдској галерији „Хаос“ у току је ретроспективна изложба радова Илије Башичевића Босиља, необичног аутора у нашој савременој ликовној уметности, јер нема ни претходника ни следбеника. Босиљ је рођен у Шиду 1895. године, бавио се земљорадњом, међутим, када му је држава одузела земљу окренуо се сликарству. Прве гвашеве и цртеже урадио је 1957. године, а годину дана касније почиње да слика и уљаним бојама.

Илија Босиљ је постао признат у Европи и свету већ шездесетих и седамдесетих година прошлог века. Сликао је све до смрти и оставио опус од 2.000 дела. За живота је имао око стотину изложби широм света. Радови Илије Босиља први пут су приказани у Америци 2006. године, а затим је више пута излаган са великанима попут Пикаса, Клеа, Кандинског и Шилеа. Његове слике део су познатих музејских и приватних колекција. Изложба ће трајати до 12. фебруара 2010.

Исплата пензија

Исплата дугог дела децембарског чека пензионерима из категорије запослених почела је 23. јануара.

Бившим пољопривредницима други део децембарских принадлежности исплаћује се од 20. јануара, а пензионисаним војним лицима од 21. јануара.

Србија све дужнија

Јавни дуг Србије крајем новембра прошле године износио је 9,67 милијарди евра, што је 30,7 одсто бруто домаћег производа, објавило је Министарство финансија. Прошлогодишњи јавни дуг већи је за 884 милиона евра него крајем 2008. године кад је износио 8,78 милијарди евра.

Више зараде у децембру

Просечна бруто зарада исплаћена у децембру 2009. године износи 51.115 динара, саопштио је Републички завод за статистику.

Нето зарада без пореза и доприноса у децембру је износила 36.789 динара, што је номинално 16,5, а реално 16,6 одсто више од новембарске нето плате.

Просечна бруто зарада у Републици Србији исплаћена у децембру 2009. године, у односу на децембар 2008, номинално је виша за 7,1, а реално за 0,5 одсто.

Помоћ породиљама

Незапослене Београђанке које се породице у овој години добиће једнократну помоћ од по 50.000 динара. У односу на прошлу годину, износ је увећан за 25 одсто, а предвиђа се да ће ово право остварити око 5.000 жена. За те намене у градском буџету издвојено је 250 милиона динара.

Да би оствариле ово право, породиље треба да поднесу захтев Секретаријату за социјалну заштиту у року од три месеца од порођаја. Уз захтев се прилаже и фотокопија извода из матичне књиге рођених за дете за које се тражи накнада и извод из матичне евиденције Фонда ПИО којим се, на основу евиденције пријава и одјава на осигурање (обрасци М-1 и М-2), доказује да је породиља незапослена. Породиљама које никада нису биле запослене Фонд издаје писмену потврду да не постоји евиденција о одјави, односно пријави на осигурање. У Секретаријату за социјалну заштиту кажу да су задовољни досадашњом сарадњом са РФ ПИО и да је у претходној години ову помоћ добило 4.110 мајки.

На једној адреси

Сви подаци о послодавцима и осигураницима потребни Пензијском фонду, Заводу за здравство, Пореској управи и Националној служби за запошљавање биће ажурирани и доступни у сваком тренутку

Закон о Централном регистру обавезног социјалног осигурања је коначно завршен и сада се налази у ресорном министарству, а затим треба да уђе у купштинску процедуру. То је конкретан корак ка почетку функционисања Централног регистра, институције за коју је пре пет година одобрен кредит Светске банке по пројекту ПАРИП (консолидација и реформа пензијског система) око чије су се адресе до прошле године „ломила копља“. (Да подсетимо, лутало се између разних установа које би требало да оформе Централни регистар до коначног решења да то ипак буде самостална институција.)

– Институције обавезног социјалног осигурања имају сопствене евиденције, али међу њима нема повезаности нити међусобно размењују податке. Тако РФ ПИО има своју евиденцију, РЗЗО своју, Пореска управа и Национална служба за запошљавање сопствене. Ради се углавном о истим људима, који се запосле, или оснују своје предузеће, па добијају здравствену књижицу, плаћају порез, а свака установа о њима води своју евиденцију и нема везе са осталима. Поготово је то проблем од 2003. године када је Пореска управа преузела контролу наплате доприноса за пензијско и инвалидско осигурање. Све је то произвело потпуни хаос где свако барата својим подацима, а на крају држава плаћа и повезује стаж радницима да би могли да оду у заслужену пензију или да остваре неко друго право, јер несавесни послодавци годинама, без икаквих санкција, не плаћају доприносе запосленима – објашњава Милица Даниловић, директор Централног регистра обавезног социјалног осигурања.

Милица Даниловић

Поред неефикасне контроле наплате доприноса, проблем је и много непотребног администрирања када је, на пример, реч о пријави радника.

– Послодавац сада мора да обиђе три шалтера да би завршио посао око пријаве једног радника. Зато се и дошло на идеју да то буде јединствени шалтер на коме ће људи предати сву потребу документацију, а подаци би одатле били прослеђени на све адресе, свим институцијама које треба да их имају. Идеја је, дакле, да установе међусобно сарађују и размењују податке, а не да грађани „обијају“ прагове да би одрадили оно што треба и што им прописи налажу – јасна је Милица Даниловић.

Формирањем Централног регистра сви подаци из Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, Пореске управе и Националне службе за запошљавање налазиће се на једном месту, биће редовно ажурирани и свакој од ових институција доступни у сваком тренутку.

– Постојаће, практично, јединствена база података о онима који плаћају доприносе – послодавцима, и онима за које се доприноси плаћају – запосленима. Тако ће се тачно знати ко коме и шта уплаћује и не би смело више да се догађа да радник тек када треба да оде у пензију сазна да му године и године нису плаћене и да не може да оствари своје право. Једном формиран Централни регистар неће бити „завршена прича“ већ ће стално бити отворен за допуну и повезивање са статистиком, локалном самоуправом, трезором, имаће везу са МУП-ом, тако да ће, с временом наравно, постојати могућност да се формира рецимо регистар запослених лица, реги-

стар уговора о раду..., што ће умногоме поједноставити посао свима којима ти подаци буду потребни, а, с друге стране, било какве манипулације ће бити онемогућене када се сви потребни и релевантни подаци буду налазили на једном месту и редовно ажурирали – сматра Милица Даниловић.

Јасно је да је то комплексан и огроман посао који не може да буде преко ноћи завршен, али се сада кренуло у правцу његове реализације. Још једно велико питање које треба решити пре него што Централни регистар „проради“ јесте и начин евидентирања послодавца и осигураника у њему.

– У свету свуда постоји јединствен број социјалног осигурања који има сваки грађанин и који би требало и ми да уведемо формирањем Централног регистра. Сада свако од нас има свој матични број, па број под којим га води Пореска управа, неки сасвим трећи за здравствену евиденцију. Пошто би био огроман посао да се сада свима одједном мењају матични бројеви, они ће за почетак и остати. Током рада Централни регистар ће на основу ових јединствених матичних бројева грађана правити своју евиденцију, а онда их постепено замењивати и уводити јединствени број социјалног осигурања који ће сваком грађанину ове земље омогућити да само са њим у било којој од ових институција дође до података који су му потребни, заврши посао или провери да ли су му све одрађене године заиста и уплаћене, као што је свуда у свету нормално – завршава разговор за „Глас осигураника“ Милица Даниловић, директор Централног регистра обавезног социјалног осигурања.

Весна Анастасијевић

Између потреба, праксе и прописа

▶ Прошло је готово две деценије од доношења последњег (још важећег) Закона о социјалној заштити, који је много пута мењан и допуњаван

О потреби промене Закона о социјалној заштити, донетог још 1991. године, који је у међувремену претрпео бројне измене и допуне, говори се већ дуже. Коначно је урађен нови текст и почела је јавна расправа поводом нацрта закона (радне верзије), који је изазивао велико интересовање.

Недавно одржани округли сто у Црвеном крсту Србије, који је организовала социјално-хуманитарна организација „Амити – снага пријатељства“, био је посвећен тој теми.

Закон сувише обиман

Новим законом регулишу се услуге и корисници социјалне заштите, материјална подршка сиромашнима, финансирање социјалне заштите, лиценцирање за пружање услуга, а за поједине области користи се и нова терминологија.

Опште је мишљење да је предложена верзија закона, са 233 члана, обимна, поготову у поређењу са претходним Законом о социјалној заштити који је, кад је усвојен, имао 131 члан.

– Добили смо велики и „масиван“ закон и не знам да ли је потребно да буде толико опширан – запитала се мр Нада Сатарић из „Амитија“, а са том примедбом се сложила већина учесника у јавној расправи. Социјална заштита је, према нацрту закона, дефинисана као „организована друштвена делатност од јавног интереса, која се обавља у циљу оснаживања грађана за самосталан и продуктиван живот у заједници, као и спречавања настајања и отклањања последица социјалне искључености“.

Ако је најважнија новина у систему социјалне заштите

требало да буде децентрализирана, одредбе закона наводе на закључак да предлагач није био доследан у томе и да је и даље задржана централизација, и то, како је оцењено, врло висока. Током расправе чуле су се и примедбе да је нелогично да се настави са праксом да локалне самоуправе оснивају центре за социјални рад, да за њихов рад издвајају средства, праве програме рада и да за то сносе одговорност, а да директоре, управне и надзорне одборе тих центара бира држава. Или други, ништа мање значајан пример: у општинском центру за социјални рад не могу самостално да купе ни марке за писма која шаљу ко-

ма није омогућено да буду оснивачи центара за социјални рад, комора социјалне заштите, завода за социјалну заштиту и установа за васпитање деце и омладине.

Значајна новина је и то што се утврђује успостављање стандарда услуга и лиценцирање установа и стручњака који се баве социјалном заштитом. Сви који одлуче да се баве пружањем услуга у овој области, мораће да раде по одређеним критеријумима. До сада су утврђени стандарди за осам од тридесетак услуга које се обављају за кориснике, али, према речима Марије Вујошевић, саветнице у Министарству за рад и социјалну полити-

рисницима јер немају новца, будући да зависе од средстава која распоређује градски центар за социјални рад.

Стандарди и лиценце

У нацрту закона реализована је и идеја која дуго егзистира, о изједначавању приватних установа са државним у систему социјалне заштите, осим што приватним лица-

ма, број услуга се неће ограничавати јер би то значило спречавање увођења неких нових услуга за којима може да се укаже потреба.

Лиценцирање је уведено у циљу што боље заштите корисника, истакла је проф. др Невенка Жегарац, која је, као члан радне групе, радила на изради закона и одржала увидно излагање пово-

Највише хектар земље

Организације које се баве старима само су делом задовољне нацртом новог закона, јер је њихов предлог о одређивању имовинског цензуса земљорадницима за социјалну новчану помоћ само делимично прихваћен. Уместо пола хектара, како је било до сада, предлагач закона је утврдио да максимум буде један хектар, мада је захтев организација био да граница буде два хектара.

дом предложеног законског текста. Приватне и државне установе, на пример оне које пружају домски смештај, моћи ће да раде само на основу добијене лиценце која ће важити шест година. Са истим роком важења издаваће се и лиценце стручном раднику на услугама социјалног рада у установама које пружају услуге социјалне заштите. Онима који не испуњавају стандарде или су тек на почетку рада, даваће се условне лиценце, што подразумева да су те установе у обавези да у одређеном року испуне тражене услове или ће остати без потребног сертификата за рад.

Поред новчане социјалне помоћи (нови закон предвиђа њено увећање за 20 одсто), задржано је и право на новчану накнаду за туђу негу и помоћ, а услуге социјалне заштите, као што су дневне услуге у заједници или услуге смештаја у домовима који су у државној својини обезбеђиваће се искључиво путем јавне набавке.

Миланка Иванчајић

БЕОГРАДСКА ФИЛИЈАЛА КРАЈЕМ ПРОШЛЕ И ПОЧЕТКОМ ОВЕ ГОДИНЕ

Рекордан број захтева

Од 20. децембра прошле до 20. јануара ове године на шалтерима Филијале Београд примљено око 12.500 захтева за остваривање различитих права из области пензијског и инвалидског осигурања

Примена Закона о одређивању максималног броја запослених у републичкој администрацији и законских одредби о пензијском и инвалидском осигурању којима се старосна граница за одлазак у пензију од 1. јануара помера за шест месеци (жене могу да се пензионишу са 59 и по, а мушкарци са 64 и по године живота), створила је последњих децембарских, али и првих јануарских дана велику гужву пред шалтерима Београдске филијале Фонда ПИО, каже за наш лист Весна Стојановић, директор Филијале Београд:

– Од 20. децембра прошле до 20. јануара ове године предат је рекордан број захтева за остваривање различитих права из пензијског и инвалидског осигурања. Примљен је и велики број пријава и одјава по разним уговорима за обављање послова. Шалтере и у Немањиној и Булевару уметности просечно је дневно посећивало између две хиљаде и четири хиљаде осигураника и корисника. Гужве су биле и у поподневним сатима, понедељком када се ради до 18 часова, али су наши шалтери и 31. децембра радили до овог времена. Многим суграђанима је тај дан био рок за предају захтева за остваривање права на старосну пензију пошто су још могли да се пензионишу са шест месеци живота мање (жене са 59, а мушкарци са 64 го-

дине живота), док им је већ 1. јануара требало пола године више, па смо им изашли у сусрет да би сви на време стигли да предају документацију. Примера ради, за последња четири дана у децембру предато је око 4.200 захтева – објашњава Весна Стојановић.

осигураници имају бенефицирани радни стаж. Пошто се наговештавају промене у прописима везаним за стаж са увећаним трајањем (бенефицирани стаж), сви они који су крајем прошле године испунили неки од услова по важећем закону за пензионисање предали су и захтев за од-

лазак у пензију. Када већ говоримо о овом стажу, треба напоменути да запосленима у испоставама, поготово у лазаревачкој, предстоји обиман посао око припреме, провере и уноса података за бенефицирани стаж. То се односи не само на садашњи већ и на претходни период, а реч је о око 15.000 осигураника који имају стаж осигурања са увећаним трајањем. Треба све то прегледати и про-

Весна Стојановић

И на шалтерима у испоставама Београдске филијале у Младеновцу, Лазаревцу и Обреновцу ових месец дана било је великих гужви:

– Од 20. децембра до 20. јануара у испоставама је примљено више од 750 разних захтева за остваривање права из пензијског и инвалидског осигурања. Само у Лазаревцу је крајем децембра примљено око 400 захтева, од којих је 300 за остваривање права на пензију. То је и разумљиво с обзиром на то да се на њиховој територији налазе рудници Колубара (површински копови Бадњевац, прерада угља Вреоци) у којима

верити јер су нека радна места стекла статус радних места са бенефицираним стажом. Уз све то, морам да кажем да читав посао треба обавити са 72 запослена мање, јер је и број радника у Фонду према слову Закона о републичкој администрацији морао да буде смањен већ почетком ове године – каже наша саговорница.

Укупно, за двадесетак радних дана, колико их је било у овом периоду, у Београдској филијали примљено је више од 12.500 различитих захтева: 4.094 захтева је за одлазак у старосну пензију, док се остали односе на остваривање других

права из ове области (туђа помоћ и нега, осигурање по основу члана 15... итд.). Истовремено, предато је и око 50.000 пријава по основу уговорених накнада за одређене послове (МУН обрасци) које осигураници и корисници обављају за послодавце.

– Десетак већих предузећа предало је обрађене податке за МУН обрасце на дискетама што запосленима у филијали знатно олакшава посао провере и преноса у нашу електронску базу података. Тако је, на пример, Филозофски факултет предао на дискетама податке за скоро хиљаду овако ангажованих радника, Републички хидрометеоролошки завод за више од 500 осигураника по уговору – наглашава директор Филијале Београд.

За ових месец дана у Београдској филијали је примљено и око 60.000 пријава и одјава на осигурање, од чега око 33.000 на шалтерима, а остало на дискетама или у пакетима које шаљу веће фирме.

– Применом закона о максималном броју запослених већи број осигураника је раскинуо радни однос, па је уочено да су велики системи (судови, Пекабета...) предали око 20.000 захтева. Ове пријаве и одјаве се, иначе, подносе или индивидуално на шалтерима, или се у пакету доносе из једне фирме за већи број осигураника. Месечно се прими и око 800 пријава и одјава по члану 15 и близу 1.800 за власнике и запослене у самосталним трговинским и занатским радњама. Треба посебно нагласити да је Национална служба за запошљавање у овом периоду проследила око 7.000 пријава и одјава на осигурање, значи, око хиљаду недељно, и то све „на папиру“, не у електронском облику, а од 2006. године до сада. Они периодично

Нове основице осигурања

Грађани који сами плаћају доприносе за пензијско и инвалидско осигурање (по члану 15) од 1. фебруара ће уплаћивати по основицама вишим 4,95 одсто од досадашњих због усклађивања са кретањем зарада у претходном кварталу. Они који сами брину о својој пензији могу да се одреде за једну од 13 основица по којој ће уплаћивати допринос, независно од своје стручне спреме.

ПРОСЕЧНА ЗАРАДА ЗА ПЕРИОД X-XII 2009 – 46.341	Основице	%	Од просечне зараде	22%
	1	35	16.219	3.568,18
	2	40	18.536	4.077,92
	3	54	25.024	5.505,28
	4	65	30.122	6.626,84
	5	80	37.073	7.771,28
	6	87	40.317	8.869,74
	7	115	53.292	11.724,24
	8	127	58.853	12.947,66
	9	155	71.829	15.802,38
	10	200	92.682	20.390,04
	11	300	139.023	30.585,06
	12	400	185.364	40.780,08
13	500	231.705	50.975,10	

Најнижа основица износи 35 одсто просечне републичке зараде из претходног тромесечја, што је за фебруар, март и април ове године 16.219, а највиша пет просечних плата, односно 231.705 динара. То значи да ће месечни издатак по стопи доприноса од 22 одсто износити од 3.568,18 – за оне који се одреде да стаж уплаћују по најнижој основици, до 50.975,10 динара, колико ће месечно уплаћивати они који се одреде за највишу основицу.

обављају ове послове са неколико година закашњења што за директну последицу има то да стаж са евиденције НСЗ не може благовремено да се унесе у базу података, што резултира доношењем привремених решења корисницима која се касније, када стигну и подаци из НСЗ, поново доносе – појашњава Весна Стојановић.

Надлежни у Фонду ПИО су покренули иницијативу да се у сарадњи са Националном службом за запошљавање пронађе заједничко и одговарајуће решење за превазилажење овог проблема.

Весна Анастасијевић

МАЛА И СРЕДЊА ПРЕДУЗЕЋА – НОСИОЦИ ЕКОНОМСКОГ РАЗВОЈА

Креативност је будућност

Савремене технологије и стално усавршавање основ су за успех и конкурентност на светском тржишту знања и капитала

На тек завршеном Светском економском форуму у Давосу Међународна организација рада (МОП) саопштила је да је само у 2009. години 27 милиона људи остало без посла. Број незапослених достигао је тако рекорд од 212 милиона. Посебно је алармантно да је младих који су без запослења више од 10 милиона. Подаци, каже МОП, указују

одсто, а следе они од 30 до 34 године (12,49 одсто).

Познато је да је светска економска криза највише уздрмала велике индустрије, па је највећи проценат отпуштања управо и узрокован њиховим проблемима. Тражећи неки дугорочнији начин превазилажења овог проблема, већ је раније уочено да се тежиште развоја постепено пребацује на мала и средња предузећа која постају носиоци економског просперитета, а у оквиру њих посебан нагласак је на развоју креативних индустрија. У савременом свету креативна индустрија се сматра најпрофитабилнијим сектором, па чак и услугом опстанка и доминације на тржишту. У развијеним европским друштвима више се не поставља питање да ли треба развијати креативне индустрије већ се наглашава потреба посебног фокусирања на оне које пружају најбоље могућности за одређену локалну заједницу и за повезивање са међународним економским токовима.

Европски парламент је још 2003. године дао препоруку Европској комисији и позвао државе чланице да у сарадњи са професионалцима препознају приоритете у развоју и промоцији креативних индустрија. Парламент се обратио и Европској инвестиционој банци тражећи да програме јасније усмери ка овом сектору.

У 2002. години у креативном сектору Велике Британије било је 1,9 милиона запослених: 1,1 милион

људи радило је у том сектору и још 800.000 је радило креативне послове у другим областима (на пример, архитекте у изградњи или дизајнери у индустрији производње). У креативним индустријама, између 1997. и 2002. године, запосленост је расла три одсто годишње, насупрот расту од један одсто у целокупној економији. У јулу 2004. године „Фајненшл тајмс“ је објавио да је у Лондону овај сектор постао важнији од сектора финансијских услуга.

Овакво интересовање и раст креативне индустрије није само особеност Лон-

Вештине и таленти

Креативне индустрије су оне које потичу од индивидуалне креативности, вештине и талента и које имају потенцијал за стварање богатства и радних места: то су оглашавање, архитектура, занати, уметничко тржиште антиквитета, дизајн, мода, филм и видео, интерактивни софтвер, музика, извођачке уметности, издаваштво, софтверске и компјутерске услуге, телевизија и радио...

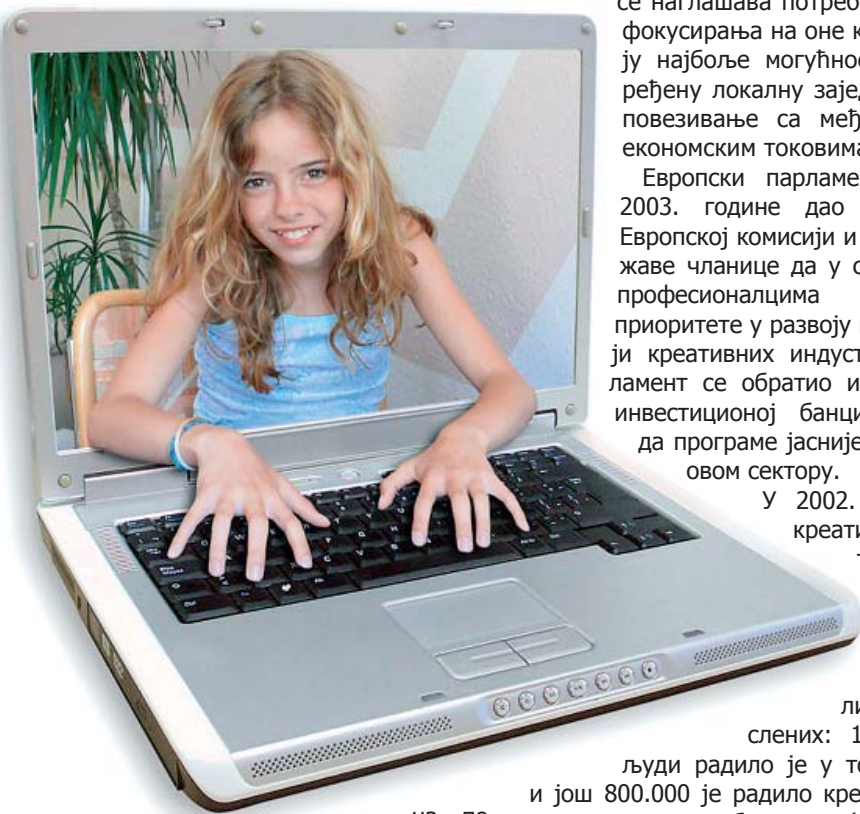
дона и Велике Британије – локалне самоуправе у водећим европским земљама показују изузетно интересовање за развој овог сектора и препознају његов значај за економски развој заједнице. Овај сектор има велику одговорност у једном друштву. Он афирмише људски капитал, решава проблеме и ствара ново знање. Креативност као природни ресурс имају све земље подједнако. Знање је оно што их суштински разликује. А за развој знања неопходни су углавном високотехнолошки развијени услови које има само одређени број земаља у којима се знање и концентрише. Оне друге земље постају извозници креативности, односно људског капитала.

Србија у оваквом тржишту има развојну шансу јер у односу на већину земаља региона има напреднију културну продукцију у многим областима (филм, фестивали, дискографија...). Културна продукција Србије је заправо наша компаративна предност и зато нам предстоји озбиљан посао дефинисања јасне и одрживе културне политике. На овом послу требало би да буду ангажовани експерти који знају да економске инструменте и тактике користе у културној продукцији.

У складу са европским трендовима, идеја је да млада образована, а незапослена генерација буде адут Србије у борби против рецесије. Мала и средња предузећа би тако учинила квалитетан скок, са минималном инвестицијом, и осавременила своје пословање. Важно место овде заузимају Национална служба за запошљавање и установе које се баве едукацијом, јер је будућност управо у креативности и савременим технологијама.

А наши млади људи освајају међународна признања и на светском тржишту доказују свој таленат, што потврђује да је креативност заиста будућност Србије.

Александра Станков-Мијатовић

на потребу „светског пакта о запошљавању“, који би подстакао отварање радних места широм света.

У Србији је крајем децембра 2009. године регистровано 730.372 особе на евиденцији НСЗ. Према подацима Републичког завода за статистику, стопа незапослености у нашој земљи је 16,6 одсто. Међу незапосленима је највише младих од 25 до 29 година, укупно 12,86

ПРИКУПЉАЊЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ ЗА ДОНОШЕЊЕ КОНАЧНОГ РЕШЕЊА – СЛОЖЕН ПОСТУПАК

Привремено решење

Клаузула привремености не значи да је исплата пензије временски ограничена, већ да ће се о коначном износу одлучити тек по комплетирању података који недостају

Многи новопечени пензионери који су имали лоше искуство са послодавцима често се онепокоје када на решењу о пензији прочитају клаузулу „привремено“. Главни узрок овог неспокојства јесте раширена заблуда да привремено решење има ограничено временско дејство, да неко може да им укине примања ако се подаци не прибаве у одређеном року. Због тога се велики број пензионера свакодневно распитује да ли треба сами да трагају за тим подацима или их прибавља Фонд ПИО по службеној дужности. Интересује их, такође, и колико времена морају да чекају на коначно решење и колико ће им пензија тада бити виша.

Наравно, прогнозе о будућем износу пензије није могуће дати док се не спроведе поступак за доношење коначног решења, било да је покренут по службеној дужности или на посебан захтев заинтересоване странке. Прво што треба имати на уму јесте да надлежна филијала која је донела решење и огласила га привременим сама, по службеној дужности, прибавља податке о стажу, часовима рада, зарадама и доприносима. Иако се ти подаци налазе често у другим градовима у Србији или у Војводини, Фонд путем замолница, преко својих филијала, спроводи посту-

пак прибављања свих доказа, тако да корисници не морају да се излажу трошковима путовања, нити да моле бивше послодавце да им предају тражену документацију. Они који то ипак сами издејствују, могу слободно да поднесу својој филијали захтев за доношење коначног решења и уз њега приложе податке које су добили од послодавца.

Иначе, поступак комплетирања података за коначно решење није везан за одређени рок, али Фонд, свакако, при изради привременог решења одмах, без икаквог одлагања, шаље замолнице фирмама, надлежним филијалама или Историјском архиву. Процес комплетирања података је сложен због чињенице да су многа предузећа у земљи приватизована, ликвидирана или је у току стечајни поступак, па није могуће лако и брзо доћи до тражене документације. Неких предузећа која нису редовно уплаћивала доприносе више нема, те то објашњава због чега многа решења нису могла да се уконе, али то су објективне околности на које Фонд не може да утиче.

У сваком случају, ако је прошло више месеци или година од доношења привременог

решења, корисник може да поднесе захтев за одређивање коначног износа пензије, с обзиром на то да изузетно велики број предмета у пензијском фонду чека на уконе. Како пристижу подаци, тако се активирају и предмети и достављају референтима на дораду. Након подношења захтева предмет ће одмах бити достављен пензијском одељењу и, уколико се утврди да има услова за окончање, Фонд ће, у складу са новим подацима, донети ново решење. Ако нових података нема, надлежна филијала дужна је да обавести корисника да се нису стекли услови за доношење коначног решења, што значи да ће коришћење права и надаље тећи по привременом решењу. Ипак, у случају да надлежна филијала прибави податке само за одређени период осигурања, онда је то довољан услов за израду новог решења, које ће бити и надаље привремено, али само до комплетирања података за преостале периоде за које још нема ваљаних података. То значи да ће и износ пензије бити одређен у складу са пристиглим подацима.

Ретко се дешава да коначно решење произведе нижу пензију од оне која је утвр-

ђена привременим решењем. Такав случај је ипак могућ, посебно ако је решење било привремено до објављивања (слабих) просечних зарада у Републици (за, рецимо, 2006, 2007. или 2008. годину). Решења која су привремена због 2009. године биће уконе тек пошто Републички завод за статистику објави просечне зараде за ту годину (вероватно не пре пролећа).

Знатан број решења чека на уконе због спорог процеса достављања потврде о стажу из једне или више бивших република СФРЈ. Корисницима који су остварили део стажа у другој републици, а који су испунили услов за самосталну домаћу пензију, пензијски фонд је донео привремено решење да би што пре почела исплата сразмерног дела пензије за стаж у Србији. Наравно, коначно решење донеће се тек пошто ино-фонд потврди стаж осигурања, али скидање клаузуле привремености не значи да ће се износ домаће пензије променити, осим ако је решење било привремено до достављања доказа о уплати доприноса или података о зарадама за периоде домаћег осигурања.

Слободан Марсенић

Седо свитање

Обједињена служба за помоћ у кући у 14 београдских општина и 20 центара и клубова за старе у 13 општина с циљем да пензионери имају занимљив друштвени живот и вољу да испоље таленте, али и потребну помоћ

Становништво Србије је, као што је већ више пута упозоравано, све старије, а наша земља је по броју становника старијих од 65 година четврта на свету. Према незваничним подацима, Србија избија на треће место јер губи 30.000 житеља годишње.

Предвиђа се да ће готово све земље доживети старење становништва. Удео старијих од 65 година у становништву Аустралије ће до 2030. године износити 33 одсто а у Немачкој чак 50 одсто. Сматра се и да ће се у наредних 50 година повећати број људи старијих од 85 година. Геронтолог Питер Питерсон овај феномен назива седо свитање.

Миодраг Тасић

Услед процеса „старења старих“ расте и потреба за социјалном, здравственом, психолошко-емотивном и хуманитарном заштитом особа у позним годинама.

Друштвени живот

Дневни центри и клубови у саставу Геронтолошког центра Београд обједињују службу за помоћ у кући у 14 београдских општина, као и 20 центара и клубова за старе у 13 општина.

Управник дневних центара и клубова у Београду Миодраг Тасић говори о значају ванинституционалне за-

штите пензионера у главном граду.

– Приликом збрињавања старих првенствено се мисли на њихове физичке потребе, али је неопходно сагледати и психолошке аспекте старења. Треће доба је и време изазова и нових шанси за развој улоге у друштву. Дневни центри и клубови намењени су првенствено побољшању квалитета позног периода живота, помажу успостављање пријатељских односа, омогућују свакодневна дружења уз кафу и сокове и бављење друштвено-забавним играма. У клубовима се, у зависности од интересовања корисника, организују групне посете позориштима, галеријама, тематске трибине, предавања и књижевне вечери. На нивоу свих клубова ради и пензионерско аматерско културно-уметничко друштво које се бави певањем, глумом, сликарством, књижевним стваралаштвом, а објављује и часопис „Златно доба“. Циљ је да пензионери имају занимљив друштвени

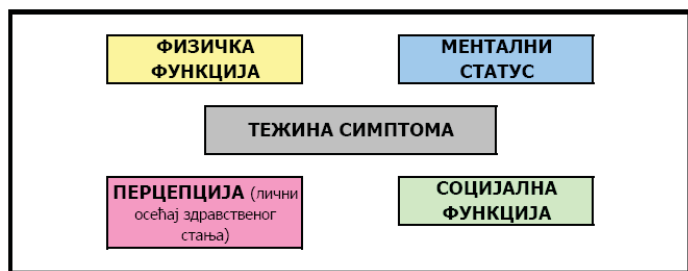
живот и вољу да испоље таленте, креативност и да наградите знања и искуства – каже управник.

Познато је да се старији људи теже прилагођавају новим околностима. Клубови, међутим, представљају нову средину у којој пензионери могу да преносе различита искуства стечена у радном окружењу, те чланови бирају програмске одборе, сходно ангажману преузимају одговорност, израђују годишњи план. Жељу за окупљањем, дружењем и радом у секцијама показују припадници оба пола. Доказано је да жене живе дуже од мушкараца у просеку за пет година. Тасић објашњава и овај податак, на основу свог искуства.

– Морам да кажем да у клубовима имамо више жена. Оне радни век посвећују послу а труде се и да буду добре домаћице. Чини ми се да су жене организованије, због обавеза које им намеће свакодневица. Када се пензионеру, оне и даље имају потребу да потврђују своју личност.

Осми национални геронтолошки конгрес

У организацији Геронтолошког друштва Србије, од 21. до 23. маја ове године одржаће се Осми национални геронтолошки конгрес. Предвиђено је да се, уводним и стручним саопштењима на Конгресу, посебан акценат стави на предлагање мера и решења која ће домаћу праксу и достигнућа приближити стандардима ЕУ. Ови стандарди подразумевају социјалну сигурност и квалитет живота у старости, унапређење физичког и менталног здравља остарелих особа и њиховог положаја у систему одлучивања у локалној и глобалној друштвеној заједници.

Пет компоненти процене квалитета живота (антрополог W. Spitzer)

Жене су иницијатори породичних окупљања, па и кад остаре желе да наставе да се друже, да буду део групе. Дружељубиве су и најчешће се у комшилuku распитују и обавештавају о клубовима. Једна наша корисница каже да је код куће све боли, али да живне кад дође у клуб јер јој тад сви болови престају. Поред других активности, чланице клубова се баве и ручним радовима а организујемо и изложбе њихових рукотворина – објашњава Тасић.

Стручна помоћ

Служба за помоћ у кући је вид социјалне заштите који омогућава болеснима и онемоћалима да наставе живот у својим домовима. Геронтодомаћице пружају различите услуге у зависности од потреба оних корисника о којима сродници не могу да се

– Геронтодомаћице запошљавамо према акредитованом програму. Потребно је да су искусне у раду с људима, да позитивно гледају на старост, да су сналажљиве у кућним пословима и у простору који није њихов. Оне морају и да су емпатичне (да саосећају са другима), да су смирене у духовном смислу, али и енергичне особе. Ове жене похађају и обуку пре него што почну свакодневно да долазе код старих људи и постану саставни део њиховог живота. Захтев за „помоћ у кући“ дневним центрима заинтересовани подносе у центру за социјални рад на општини у којој живе. Цене ових услуга су регресирани, што значи врло повољне. Стручни сарадници су присутни и у клубовима: социјални радници прате рад одбора, увек су присутне по две домаћице, а радни тера-

старају. Задовољење основних животних потреба, ипак, није једино о чему треба да воде рачуна особе које брину о старима.

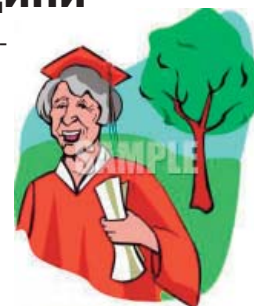
пеути и техничка лица долазе према потребама и омогућују да се замисли остваре – наводи управник Миодраг Тасић.

Јелена Оцић

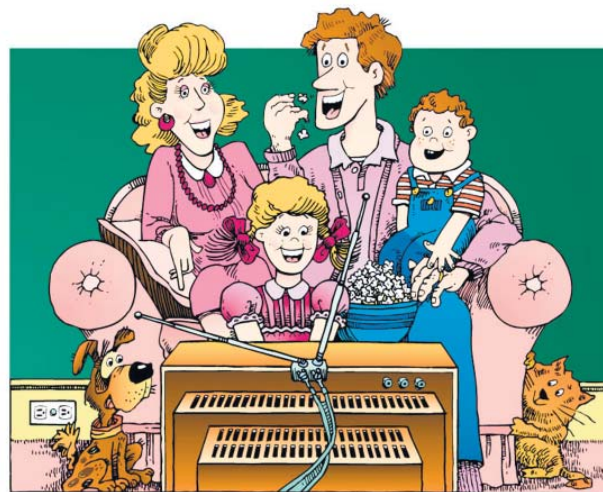
Диплома у 94. години

Адријана Јанили, бакица од 94 лета, дипломирала је право на Универзитету у Урбину, граду у централном делу Италије, и најавила на нема намеру да престане да студира, саопштио је „Франс пресу“ ректор Универзитета.

Старица је одбринила дипломски рад на тему насиља над женама и добила највишу оцену.

Лепше и срећније детињство

Једно од истраживања Универзитета у Оксфорду потврђује да одрастање уз баку и деку чини децу срећнијом. Анкета у којој је испитано више од 1.500 деце показала је да старији људи благотворно утичу на унуче јер могу да им посвете довољно пажње. Дружење са старијима је нарочито позитивно утицало на децу чији родитељи пролазе кроз развод, јер баке и деке могу да сачувају њихов унутрашњи мир.

Статистички подаци овог истраживања указују на то да једна од три баке свакодневно пази своје унуче, а 40 одсто њих повремено помаже у чувању најмлађих. Утицај бака и дека на одрастање треће генерације присутан је и у адолесцентском периоду и значајнији је него у породицама које само негују добре међугенерациске односе, али где најстарији не учествују активно у подизању унука.

Критичари без пензија

Премијер државе Фици Френк Бејнимарама донео је одлуку којом се укидају принадлежности свим пензионерима који критикују владу ове острвске земље.

Он је, у изјави за радио Фици, објаснио да је нова мера уведена да би се промовисала стабилност земље. Овој одлуци, која је на снази од 19. јануара, супротставио се Грађански уставни форум и позвао је владу на поштовање људских права и на повлачење дискриминационог закона.

Министар информисања Фиција изјавио је да пензије још ником нису укинуте а да ће, уколико до тога дође, заинтересоване стране бити унапред обавештене да би могле да уложе жалбу.

Подсећамо да је Бејнимарама дошао на власт државним ударом 2006. године, када је рекао да ће остати на челу владе до потпуне стабилизације у земљи.

СВЕТСКА КРИЗА И ПЕНЗИЈСКИ ФОНДОВИ

Трговање акцијама

Финансијска криза која је почела средином 2007. године у Сједињеним Америчким Државама знатно је уздрмала светску привреду и осетно се одразила на имовину фондова пензијског осигурања. Крах светских берзи потресао је пензијске фондове и довео до великих инвестиционих губитака и недовољне капитализације ових фондова.

Током 2008. године укупна актива пензијских фондова у државама ОЕЦД смањила се за око 20 одсто у односу на претходну годину. Највеће негативне приносе забележили су пензијски фондови у Ирској, САД, Аустралији и Белгији.

Утицај кризе најизразитије се одразио на приносе оних пензијских фондова чија је имовина била у знатном проценту инвестирана у акције. Током 2008. године акције су чиниле 59,1 посто активе аустралијских фондова, 52,3 одсто ирских, 46,1 америчких, 45,8 британских и 32,8 процената белгијских.

На осигуранике који су укључени у пензијске планове са дефинисаним доприносима криза је утицала различито. Осим алокације капитала пензијских фондова за висину пензијских надокнада, од великог значаја је и животна старост осигураника. Код овакве врсте осигурања пензијске надокнаде директно зависе од тржишне вредности активе која одређује висину акумулираних средстава на индивидуалним рачунима осигураника. За старије раднике пад вредности активе може да представља трајни губитак прихода уколико се акумулирана средства на индивидуалним рачунима користе за куповину ануитета. Такав случај забележен је у многим државама Латинске Америке и источне Европе где је пензијско осигурање са дефинисаним доприносима обавезно.

Капитализација

Код пензијског осигурања базираног на плановима са дефинисаним надокнадама, висина пензијских надокнада повезана је са примањима осигураника током радног века, тако да се као кључни проблем отвара питање капитализације фондова. Основни ризик са којим се суочавају осигуранници укључени у планове са дефинисаним надокнадама јесте снижавање пензијских надокнада, нарочито уколико компанија – спонзор плана банкротира. Осим тога, у оваквим ситуацијама компаније су често принуђене да подигну износ доприноса да би осигурале довољан степен капитализације. Државе са великим плановима базираним на дефинисаним надокнадама попут Канаде, Ирске, Холандије, Швајцарске, Велике Британије и САД указале су на недовољну капитализацију пензијских фондова, односно на несразмеран пораст обавеза за пензијска давања у односу на вредност активе.

Дисконтна стопа

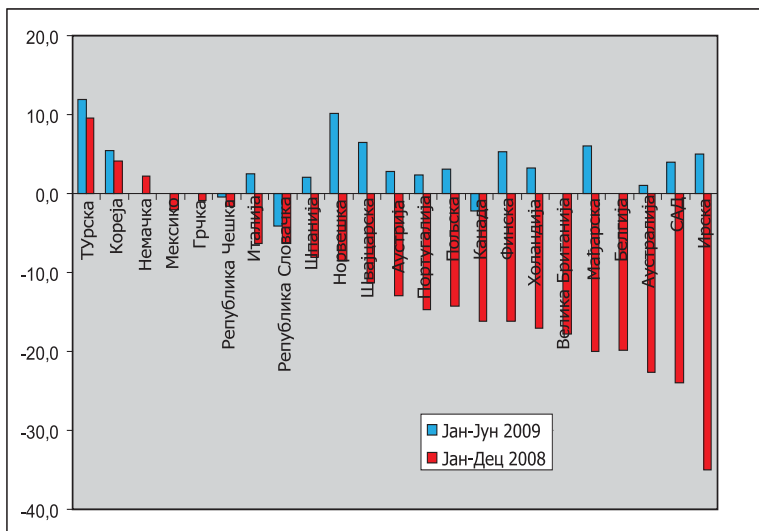
Садашња вредност обавеза пензијских фондова, према важећој законској регулативи, одређује се претежно применом дисконтне стопе која се одређује из криве приноса корпоративних обвезница. Код корпоративних обвезница постоји премија за ризик у односу на државне обвезнице, и у позитивним економским циклусима она није висока. Износи премија су се током 2008. повисили јер

су обвезнице сматране ризичнијим. Тако коришћена дисконтна стопа је рачуноводствено ублажила негативне ефекте пада берзанских индекса снижавањем садашње вредности обавеза за пензијске надокнаде. Реалнија слика о капитализованости пензијских фондова добија се анализом извештаја агенција за надзор које за дисконтовање обавеза користе криве приноса државних обвезница.

Опоравак у 2009.

Перформансе пословања пензијских фондова побољшане су током 2009. године. У првој половини 2009. пензијски фондови су повратили део изгубљене имовине – 30. јуна 2009. имовина је била 14 одсто нижа у односу на децембар 2007. Опоравак се наставио и у септембру услед снажног опоравка тржишта акција. У просеку, фондови са најбољим перформансама били су норвешки и турски са номиналним приносима од преко 10 одсто. Амерички фондови имали су просечни принос од четири процента, а аустралијски један проценат. Принос хонгконшких пензијских фондова изно-

најризичније

узрока таквог померања је и обавезујућа законска регулатива која налаже пензијским фондовима базираним на плановима са дефинисаним надокнадама да очувају степен капитализације. Уколико је вредност aktive ниска да задовољи обавезе, фондови су принуђени да продају акције. То је учинила Данска током кризе 2000. године која, за разлику од најновије, није била праћена кредитном кризом и дубоком рецесијом, као и током 2008. године. Слично томе, и холандски фондови, уколико се степен солвентности снизи испод законски прописане вредности од 105 посто, имају обавезу да снизе учешће акцијског дела портфолија. Швајцарска влада снизила је стопе приноса које пензијски фондови морају да гарантују осигураницима са 2,75 на два одсто. Вреди напоменути да је таква стратегија добра за остваривање краткорочних циљева али, дугорочно посматрано, може да доведе до редукције приноса пензијских фондова и смањења пензијских надокнада. Криза је, такође, нагнала фондове да размотре инвестирање у хец фондове, приватне фондове и др. и појачају контролу ризика.

Важност вредновања

сио је 12 одсто, док је најзначајнији пораст active на светском нивоу остварен у Перуу и он износи 18 посто. Чиле и Пакистан су знатним делом повратили имовину изгубљену током 2008, док је Израел надокнадио укупна изгубљена средства.

Као резултат кризе, инвестирање у акције је знатно опало. У децембру 2007. ОЕЦД пензијски фондови имали су 50 посто active у акцијама, док је у децембру 2009. тај проценат снижен на 41. Велика Британија и Холандија највише су редуковале изложеност акцијама које се котирају на берзама.

Банкарски депозити

Фондови су знатним делом релоцирали активу у банкарске депозите и друге инструменте са гаранцијом државе. Оваква појава је забележена како у пензијским фондовима заснованим на плановима са дефинисаним доприносима, где партиципанти имају право да бирају ризичност портфолија, тако, мада у нешто мањој мери, и у пензијским фондовима заснованим на плановима са дефинисаним надокнадама. Један од

пензијски фондови, по својој природи, имају дуг временски хоризонт инвестирања и тако их треба вредновати. Актуарски добро евалуирани фондови неће доћи у ситуацију да продају имовину по било којим ценама да би подмирили текуће пензијске надокнаде и остале трошкове.

Посматрано на десетогодишњем или петнаестогодишњем нивоу, добија се знатно здравија слика перформанси пензијских фондова. Тако посматрани пензијски фондови у Шведској имају номиналну стопу приноса од 11,8 одсто (односно, реалну стопу 8,5 посто), у САД 10,6 номиналну (6,1 реалну) и у Великој Британији 9,2 номиналну, односно 6,1 посто реалну стопу приноса. Фокусирањем на приносе

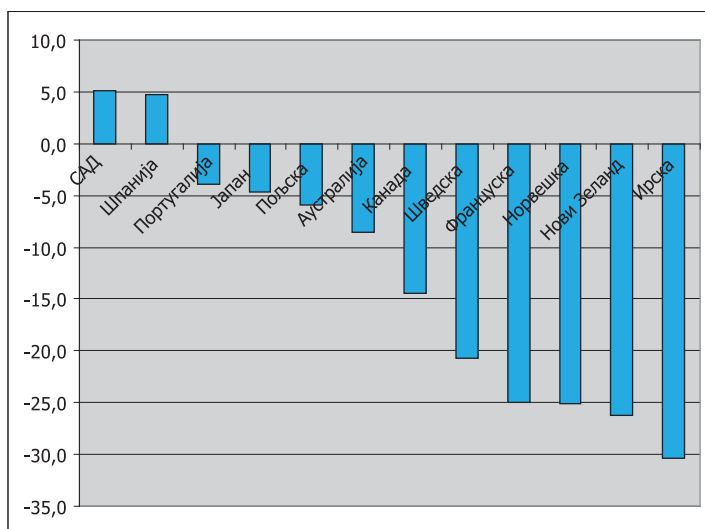
остварене у току једне појединачне године може да се створи сумња у способност пензијских фондова да генеришу одговарајуће пензијске надокнаде.

Криза и за јавне фондове

Слично приватним пензијским фондовима, криза је оставила последице различитог интензитета и на јавне резервне пензијске фондове, зависно од структуре портфолија. Јавни фондови који су великим делом пласирали средства у акције претрпели су знатније губитке. По заступљености акција у структури портфолија током 2008. предњачили су Ирска (59,8 одсто), Нови Зеланд (53,8), Норвешка (50,8) и Француска (49,3), који су и претрпели највеће губитке у претходној години. Насупрот томе, јавни пензијски фондови САД и Шпаније, захваљујући конзервативној политици инвестирања, остварили су током 2008. године приносе од 5,1 и 4,7 одсто.

Инвестициона политика јавних резервних пензијских фондова, слично фондовима приватног пензијског осигурања, одвија се у смеру повећања пондера дужничких хартија од вредности и смањења учешћа власничких хартија од вредности у портфолију, као и ка већој међународној диверсификацији.

Активна фондова јавних резервних пензијских фондова, насупрот негативним инвестиционим резултатима већине њих, забележила је раст у односу на претходну годину. Највећи јавни фонд имају САД (2,4 трилиона долара, тј. 17 посто бруто националног производа), затим Јапан (1,2 трилиона долара, односно 23,6 одсто БНП), Шведска (0,112 трилиона долара или 23,5 посто БНП), итд. Очекује се у будућности даљи по-

раст active јавних пензијских резервних фондова који, погоршањем демографских карактеристика, неминовно добијају све више на значају.

Маја Мартиновић

НИС НАФТАГАС ПОЗИТИВНО ПОСЛОВАО

Сачекати с продајом акција

Поред запослених и пензионера НИС-а, и око пет милиона грађана Србије постали акционари ове компаније

Влада Србије уплатила је 6. јануара ове године на рачуне око пет милиона својих грађана по 1.700 динара које им, по Закону о праву на бесплатне акције, припадају на основу досад продатих акција из Приватизационог регистра. Такође, на посебан неновчани – власнички рачун пренето им је и по пет акција Нафтне индустрије Србије (НИС) укупне номиналне вредности 2.500 динара (500 динара по акцији).

Мада не постоји прописани рок за подизање потврде о власништву бесплатних акција нити за готовинску исплату са текућих рачуна, за мање од недељу дана новац је подигло око милион грађана,

док је трећина њих узела и потврду о власништву пет акција НИС-а. Најревноснији су, према изјавама из Поштанске штедионице, били наши најстарији суграђани којима је тај новац свакако попунио већ „истањене“ буџеларе пред наступајуће празнике и славе.

Међутим, акције НИС-а не могу одмах да се уновче на берзи, пошто је НИС затворено акционарско друштво. Очекује се да ће најкасније до краја године ова компанија „изаћи“ на берзу, јер закон тако налаже. Процене су да се то може десити већ у јулу.

Већина стручњака препоручује грађанима да сачекају с продајом акција, јер осим што је трговање на берзи органи-

зовано, оно је, према закону, за њих и бесплатно. Наравно, они то могу да учине већ сада купопродајним уговорима, али то изискује трошкове, а постоји и могућност манипулација и злоупотреба.

С тиме се слаже и Миленко Недић, председник Јединствене синдикалне организације (ЈСО) НИС Нафтагас и члан Управног одбора мањинских акционара НИС-а:

– Грађани би требало да се стрпе и сачекају да НИС постане отворено акционарско друштво, и тада ће видети како се НИС котира на берзи. Тако ћу и ја да поступим, јер знам да ће у развој наше компаније до 2014. године руска страна уложити, према потписаном уговору о куповини НИС-а, 500 милиона евра, а уложиће и још око 500 милиона евра из добити, тако да ћемо за три-четири године сигурно бити најбоља нафтна компанија у југоисточној Европи, па ће и наше акције тада вредети много више од садашњих 500 динара – образложио је свој став Миленко Недић.

Пошто су од 6. јануара и запослени и пензионери НИС-а добили акције сразмерно годинама стажа проведеним у овој фирми, у поступку који је спроводила Агенција за приватизацију, Удружење малих акционара НИС-а и репрезентативни синдикати планирају да уједињени, на основу великог броја акција

и акционара, затраже место у управљачкој структури – Скупштини компаније. Тако би били боље обавештени о пословању НИС-а, а имали би и право гласа приликом доношења одлука. Наравно, и остали грађани могу да се

Паметно уложен новац

Јасмина Косић Окановић, радник Дирекције Републичког фонда ПИО, и неколицина њених пријатеља одлучили су да својих 1.700 динара од продатих бесплатних акција уложе у Истраживачку станицу Петница да би помогли рад ове независне организације која се бави активностима усмереним на ученике и студенте и обуком наставника у новим техникама, методама и садржајима.

укључе у рад Удружења малих акционара, или да им се обрате за савет.

Да ли стабилно и позитивно пословање НИС-а може довољно да утиче на повећање номиналне вредности акција ове компаније када се појаве на берзи, одлучиће тржиште, али грађани Србије и запослени и пензионери НИС-а – власници акција, ипак ће морати самостално да донесу одлуку како ће са њима да поступе.

М. Мектеровић

Брига за пензионере

Ђуро Вјештица, секретар Удружења пензионисаних радника, и Петар Зубан, координатор за здравствену заштиту и бањски опоравак, потврдили су „акционарско савезништво“ са Синдикатом. Зубан је напоменуо и да пензионери о трошку компаније одлазе бесплатно у бање – прошле године 300-400 чланова је искористило ову погодност.

Синдикат ЈСО НИС Нафтагас помогао је пензионисаним колегама и тако што се изборио да могу да користе, под истим условима као и остали запослени, солидарну помоћ за трошкова лечења, оперативних захвата, набавке лекова...

ПРОИЗВОДЊА РИБЕ У ВОЈВОДИНИ

Најбољи ечански шаран

Рибњак „Ечка“ је лидер у области рибарства у Србији и на Балкану, али и један од највећих у Европи

Према последњим подацима, Србија је, нажалост, у европском врху по броју оболелих од кардиоваскуларних болести, а и у светским размерама се високо „котира“. Од укупног броја умрлих у Србији лањске године највише их је било од последица ових болести – око 60 посто. Осим стреса, генетског наслеђа и других фактора, и неправилна исхрана је код нас један од главних узрочника оваквог здравственог стања.

Познато је да риба спада у најкорисније намирнице за кардиоваскуларни систем јер је богата омега-3 масним киселинама, а она се на овим просторима мало и недовољно користи. Према статистичким подацима, у Србији се годишње потроши између пет и девет килограма рибе по становнику, и то највише током верских празника и поста. То значи да су по потрошњи рибљег меса становници Србије на последњем месту у Европи, јер чак и Албанија има потрошњу од 20 килограма рибе по становнику. С друге стране, сваки становник Малдива у просеку поједе 205 килограма рибе годишње. Још неповољније је то што се код нас у исхрани користи углавном јефтинија, увозна риба лошег квалитета, која није прихваћена на тржиштима и трпежама земаља Европске уније.

За то време произвођачи рибе у Србији сналазили су се без финансијске помоћи и подршке државе. У Војводини,

Данијел Петровић и Ненад Радуловић

која има природне погодности за изградњу рибњака (доста слатинастог земљишта), они су изграђени на свега 12.500 хектара, а од тога 1.700 хектара припада највећем рибарском газдинству „Ечка“. Стога је прошле године Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство бесповратно уложио 106,6 милиона динара у програме проширења и модернизације производње 15 војвођанских рибњака, а „Ечки“ је од тог износа припало 25 милиона динара за реконструкцију рибњака у Ченти.

Према речима Данијела Петровића, покрајинског секретара за пољопривреду, Србија годишње потроши око 90 милиона долара на увоз рибе. Да би се тај дефицит смањило, Покрајина ће ове године уложити још најмање 110 милиона динара у унапређење узгоја рибе, али и у прераду рибљег меса и програме руралног развоја везане за рибарство. То

ће допринети и новом запошљавању у тим срединама.

Ненад Радуловић, директор РГ „Ечка“, каже да ће добијени новац уложити у припрему и проширење капацитета овог највећег рибњака са полуинтензивним начином производње у Европи, јер очекују да ће ове године бити дозвољен извоз речне рибе у земље Европске уније. „Ечка“ је некада већ извозила рибу у Грчку, Француску, Италију и Израел, а у Немачкој, у Минхену, чак постоји и споменик ечанском шарану.

Ечански рибњак и данас има шта да понуди европском тржишту – свој бренд, најквалитетније месо шарана у светским размерама. Ово потврђују и резултати испитивања штетних материја на месу њиховог шарана, које ради Институт за хигијену и технологију меса у Београду, под покровитељством ЕУ, што је и услов за извоз на ово тржиште. Утврђено је да месо ечанског шарана садржи од 1.000 до 10.000 штетних материја мање него што то стандарди ЕУ дозвољавају. Рибњак „Ечка“ се пуни водом из Тисе, а квалитет меса је достигнут захваљујући исхрани рибе екструдираним цереалијама: кукурузом, сојом и рибљим брашном – без хормона и антибиотика.

Производња од око 1.000 тона конзумне рибе по хектару у овом рибарском газдинству, колика је била пре приватизације, у року од две године подигнута је на принос од око 3.500 тона годишње по хектару, и то уз помоћ 190 стално запошљених и 50 сезонских радника.

М. Мектеровић

НАЈСАВРЕМЕНИЈА МЕТОДА У ЛЕЧЕЊУ ПРОШИРЕНИХ ВЕНА

Безболна операција у амбулантним условима

Пацијент одмах након интервенције може да устане и да се врати свакодневним активностима

Грађани Србије онедавно имају могућност да, осим класичне хируршке операције проширених вена, ову интервенцију обаве и савременијим, скоро безболним ласерским третманом – у амбулантним условима, под локалном анестезијом, у трајању до 45 минута, након чега су способни, без коришћења боловања, да се врате редовним обавезама и активностима.

Проширене вене су све чешћа болест савременог човека. Према статистикама, између једне трећине и једне четвртине светског становништва има неки вид проблема са проширеним венама, од тог броја чак 45 одсто су људи између 35 и 65 година живота, а две трећине су жене. У Србији више од 300.000 становника болује од неких видова ове болести.

Блаже манифестације и тегобе са венама су отицање, болови и ноћни грчеви у ногама. Оптерећујући је (чешће код лепшег пола) и неестетски моменат ове болести. У ретких проблема спадају отворене и болне ране на ногама које тешко зарастају. Најрадикалнија и најопаснија последица ове болести је тромбоза, која може ескалирати у плућну тромбну емболију.

Према речима др Петра Драгића, хирурга и супспецијалисте ултразвука из Центра за савремену венску терапију ласером у Новом Саду (орди-

Др Петар Драгић

нира и у Београду), проблем са проширеним венама настаје услед слабости еластичног ткива венских залистака, што је најчешће условљено генетским наслеђем.

Познато је да су артерије крвни судови који доводе крв из срца у ћелије, а вене одводе крв из ћелија до срца. Залисци у венама помажу да се крв степенасто „пење“ према срцу, савлађујући силу Земљине теже тако што се затварају по протоку крви, да се она не би вратила на доле. На овај начин омогућен је активни транспорт крви према срцу. Када залисци ослабе (што је често наследно) и не функционишу како треба, нога се правилно „не празни“ од венске крви, и тада се, услед враћања дела крви, повећава притисак у површном венском систему и настају „кврге“, које пацијенти често уочавају на ногама. Те квржице – чворићи су проширене вене. Ова проширења могу да проузрокују упале вена након којих се ствара вишак тромбне масе. Наиме, глатки слој слузокоже, који облаже вену изнутра, услед проширења вена пуца на појединим местима и организам тада аутоматски, у одбрамбеној реакцији, лепи на та места тромбну масу. Тромбоза на-

стаје када дође до прекомерног таложења тромба на тим местима, а томе доприноси и спор проток крви у том делу вене. Пацијенти то осећају кроз појачане болове, а појављује се и црвенило коже и отоци на оболелим местима, као и повишена температура ткива. Када дође до „кидања“ тромба (угрушка), и „отпловљавања“ – путем венске циркулације до плућа, и када се тромб „заглави“ у плућима, тада настаје плућна тромбна емболија која угрожава живот пацијента.

– Не постоји лек или кре-

ма, нити било шта што може да поправи оболелу вену. Постоје само одређене терапијске мере, које могу да ублаже тегобе које су проузроковане проширеним венама – каже др Петар Драгић. – Оне подразумевају ношење еластичне компресије на ногама (еластичних чарапа и завоја), које стезањем ноге на вештачки начин „гурају“ циркулацију крви пут срца. Постоје и неки лекови који разблажују крв и смањују могућност стварања крвног угрушка (аспирин...). Такође, на тржишту постоје одређени препарати који јачају зидове вене. Међутим, све су то привремене, парцијалне мере, јер када болест досегне одређени ниво, и када се вена прошири у тој мери да не функционише како треба, а још представља неки капитал за пацијента, онда треба урадити операцију. Зато треба благовремено отићи код лекара и консултовати се са њим, јер ако се обољење занемари или игнорише, постоји опасност да захвати околне вене и да се прошири, пошто је ова болест прогресивна.

Такође, може доћи и до фазе када је ризик од компликација повећан, а могућност лечења ограничена – појашњава др Драгић.

Пошто има радно искуство са обе оперативне методе – и класичном хируршком и ласерском интервенцијом (оперисао је једанаест година у Институту за кардиоваскуларне болести у Сремској Каменици), др Драгић каже да им је циљ исти – обе интервенције имају задатак да, елиминисањем оболелих вена из површинског система, растереће крвоток, олакшају тегобе,

дам дана, а касније остаје на кућном лечењу ради постоперативног опоравка око месец дана. Наравно, хируршки резови узрокују код пацијента и јаче болове и отоке на ноzi.

Савремена алтернатива поменутом хируршком захвату је ласерска терапија, која се на европским клиникама изводи већ десетак година. Она се обавља у амбуланти, термичком обрадом вене, под контролом ултразвука. Убодом игле у вену (као приликом вађења крви) пласира се ласерска сонда, а истовремено се убације и локални анестетик

Ласерска операција најчешћа у Америци

У Сједињеним Америчким Државама годишње се ласером обави око милион оперативних захвата на проширеним венама, а у Великој Британији више од 40.000. Америчка стручна удружења која се баве овом проблематиком и која диктирају протоколе у овој области, предложила су ову операцију као први избор.

заустане ширење болести на друге вене и онемогуће даље компликације у организму.

Класична операција се ради у општој анестезији. Захтева неколико дана припреме и боравак у болници. Сама интервенција подразумева хируршке резове на неколико места, кроз које се пласира метална сонда и путем металне сајле оболеле венице се одстрањују из организма. Након операције пацијент лежи у болници од један до се-

који се налази око вене, да би се елиминисао бол и штитила околна ткива. Тада се вена изнутра термички обрађује и долази до њеног затварања и постепеног претварања у везивно ткиво. Касније се сонда не види ултразвуком јер је организам ресорбује. Након интервенције пацијенти су свесни, одмах на ногама и настављају са активностима које су започели пре интервенције. Саму интервенцију описују као безболну. Наравно, одређено време је потребно носити еластичну чарапу и користити медикаменте на бази хепарина, да би се предупредиле евентуалне компликације, којих у досадашњем раду др Драгића није било, што потврђују и признања иностраних института. Др Петар Драгић за сада једини ради ову врсту интервенција у Србији и прецизнија обавештења о овој методи могу се потражити на сајту www.kardiocentar.rs.

Треба навести и да је ласерска интервенција економичнија, јер не захтева тимски рад хирурга, примену опште анестезије, лежање у болници, опоравак је краћи и комфорнији за пацијента...

Мирослав Мектеровић

ЦЕНТАР ЗА ОНКОЛОГИЈУ И РАДИОЛОГИЈУ КРАГУЈЕВАЦ

Нови апарат за малигна обољења

Министар здравља у Влади Србије Томица Милосављевић, у Центру за онкологију и радиологију Клиничког центра у Крагујевцу пустио је у рад савремени апарат за брахитерапију, вредан 80 милиона динара.

Апарат за брахитерапију намењен је болесницама са гинеколошким малигнитетом и знатно ће допринети квалитету и правовремености лечења. До сада су пацијенткиње оболеле од карцинома гениталних органа морале да путују на лечење у Београд, на листи чекања било је 180 жена, а сада ће чекање са три месеца бити смањено за 60 дана.

П. П.

ЛОЗНИЧКИ ДОМ ЗДРАВЉА БРИНЕ О СТАРИМА

Пензионерима „на ноге“

Дом здравља у Лозници, захваљујући новцу из државне кесе намењеном пројекту јавних радова, запослио је недавно десет суграђана, и то два лекара, четири медицинске сестре, два возача и две спремачице, па се тако окренуо кућној нези пензионера и старих и немоћних Лозничана.

Здравствени радници пацијентима долазе „на ноге“ од 7 до 21 час, а у хитним случајевима остају уз њих и по два сата, све док се не увере да им је боље.

– Свака част овим младим и вредним хуманистима и стручњацима. На овај начин лозничко здравство показује да брине о нама старима, који не можемо увек да одемо до болнице – каже Милисав Алимпић (80), из села Брадић.

Овакав вид бриге о старима ускоро ће бити законска обавеза домова здравља у Србији.

З. Ђ.

УРЕЂЕЊЕ ЗДРАВСТВЕНОГ ЦЕНТРА У ЛОЗНИЦИ

Нова опрема

Последњих месеци прошле године за набавку нове опреме и уређење болничког здања у лозничком Здравственом центру „Др Миленко Марин“ уложено је око десет милиона динара. Болница је набавила најсавременији хируршки сто, поправљени су кровови, а Европска унија је Хитној помоћи даровала модерно санитарско возило. Сада је болница као препоруђења и пружа све здравствене услуге житељима малозворничке, љубовијске и крупањске општине.

З. Ђ.

Брзо и једноставно

Рибљи филети

Време припреме: 30 минута

Састојци: 600 г филета сома, кашика сенфа, 500 г шампињона, три кашике маслиновог уља, килограм блитве, 250 г шери парадајза, два чена белог лука, три кашике ренданог пармезана, кашика сецканог першуновог листа, со, бибер, 300 г црног хлеба.

Припрема: Рибу посолити и премазати сенфом, па је пећи у рерни 20 минута на 200 степени. У тигању на маслиновом уљу продинстати пет минута шампињоне исечене на листиће. Бели лук ситно исецкати, а блитву исећи на траке. Шампињонима додати бели лук и блитву, посолити и побиберити, те кувати још пет минута. На тањиру сервирати шампињоне, посути их пармезаном па преко ставити рибу. Рибу посути сецканим першуновим листом, декорисати шери парадајзом и послужити уз црни хлеб.

Напомена: Да се филети рибе не би распали, пре припреме обавезно по њима исцедите сок од лимуна и оставите да одстоје бар пола сата.

ЗДРАВ ЖИВОТ: Витамински и минерални састав блитве је фантастичан! Блитва је одличан извор витамина Ка, А и Це, магнезијума, калијума, гвожђа, фолата и калцијума. Осим тога, богата је влакнима, па знатно доприноси здрављу, посебно органа за варење.

Пилетина са сенфом и сусамом

Време припреме: 40 минута

Састојци: 600 г пилећег филеа, два чена белог лука, по три кашика сенфа, киселе павлаке и сусама, 0,3 дл маслиновог уља, кашика соја соса, 300 г свежих шампињона, со, бибер.

Припрема: Проперите, просушите и исецкајте пилетину на комадиће. Комадиће пилетине премажите сенфом. Шампињоне исецкајте на танке листиће. Сипајте уље у тигањ и загрејте.

Равномерно распоредите комадиће меса у тигањ и пржите их док не добију златножуто боју. Додајте соја сос. Долијте у тигањ 0,5 дл воде и оставите да се динста још 10-15 минута. Након тога месо извадите у посебну посуду.

Загрејте поново тигањ и пропржите сусам тридесетак секунди. Одмах затим додајте шампињоне, сипајте мало воде, посолите и оставите да се динста 10 минута. Шампињонима додајте две кашике киселе павлаке, промешајте и вратите месо назад у тигањ. На самом крају, додајте бели лук.

Напомена: Комадиће пилетине можете један по један премазивати четкицом, или сипати сенф у чинију са месом и промешати.

ЗДРАВ ЖИВОТ: Пилеће месо је благотворно за здравље јер садржи обиље минерала, пре свега цинк, који је задужен за јачање имунолошког система организма. Сусам, као и остале семенке, чисти организам и помаже његов рад. Пожељно га је претходно термички обрадити. Семе сусама је богато протеинима и масним омега-6 киселинама.

Таљателе са шунком

Време припреме: 30 минута

Састојци: једна шаргарепа, две кашике уља, кашика киселе павлаке, со, бибер, 100 г стишњене шунке, 400 г таљателе, шест гранчица нане, 50 г грашка.

Припрема: Ставите грашак да се кува. Очистите шаргарепу и исеците на траке. Исеците кувану шунку на траке ширине тестенине. Одвојте листиће нане од гранчице, па их ситно исецкајте. Загрејте у тигању једну кашику уља. Додајте у тигањ насечену шунку и кратко је пропржите. Пошто је пропржена, извадите је из тигања. Пржите шаргарепу највише пет минута. Склоните је са шпорета, па додајте насецкану нану.

У међувремену ставите тестенину да се кува.

Пошто сте скували грашак, додајте кашику павлаке и 2-3 кашике воде. Промешајте и ставите да се загреје. Додајте пропржену шунку, па све посолите и побиберите по укусу.

Сервирајте тестенину са припремљеном мешавином шунке и шаргарепе, а можете је украсити листићима нане.

Напомена: Таљателе су шири равни резанци. Време кувања тестенине обично је назначено на паковању, око 10 минута. За варење је боље да се тестенина не прекува, па је пожељно да остане мало тврђа.

ЗДРАВ ЖИВОТ: Тестенина је један од главних извора протеина и угљених хидрата, па представља основ стварања енергије у организму. Уколико је тестенина од интегралног, а не белог брашна, онда је то подједнако здрав оброк као и кад се ради о другим облицима интегралних житарица. Ако не претерате са количином, чак ни приликом дијете не морате се одрећи тестенине.

Приредила С. С.

(Извор: www.zenskikafe.com; www.becook.com)

ПРИЧАЛА МИ МОЈА БАКА

Позивање на имунитет

Зна се ко има право на ову привилегију, мада се неки праве као да не знају ко и у којим случајевима баш и нема...

Има већ више од пола године како нас засипају причама о том опасном грипу од кога нас је, и да смо примили вакцине чим су испоручене, пола могло помрети. Сад већ и европска влада истражује улоге свих који су допринели проглашењу пандемије – да утврде „заслуге“ за милионску куповину вакцина. Ја сам још од првог дана, дете моје, говорила да нећу да се вакцинишем. Изјавила сам то на клупици у нашем шору, позивајући се на имунитет. Ови моји исколачили очи у ме – ко је баба дао право да се позива на имунитет!

Ја могу док сам испред своје куће, и док не реметим ничије, па ни народно, да се позовем на шта год 'оћу, па и на имунитет. Редовно једем бела и црна лука и сланине, чварака и киселог купуса, кромпира на сто начина; бирам теглице из шпајза – што киселе, што слатке, пијем чаја од шипурака са медом, а понекад и ракијицу, јер се то све тражи за имунитет.

Нисам ја, љуби те баба, ко неки важни политичари да забрљам ди не треба, па да се позивам на имунитет. Зна се за кога је та привилегија, мада се неки, канда, праве да не знају за кога баш и није. Ето, на пример, председничине секретарице возач што је прешишао колону у застоју због саобраћајке мислио је да има имунитет јер је службеним колима возио дотичну секретарицу, да л' на испит, ил' са испита. Џаба што по престоници има толико школа и факултета, она се школује у унутрашњости. И све би на том њином службеном путу било добро да не би те несреће у којој је погинуо младич. Шофер је, кажу, возио „кроз увиђај“ без заустављања, а секретарица кроз прозор показала „скупштинске папире“ о праву јачег! Сигурно није махала полицији индексом.

Било је ту, канда, још којечега што баш нисам ни запамтила, чедо моје, али овај догађај је у новинама покренуо теме које више подсећају на сплеткарење по дворским кулоарима, него на рад у нашој Народној скупштини.

Да ти кажем и зашто – као што је на дворовима било много дворских дума, баштована, коњушара, ловаца, дворских луда и других неважних улога без којих двор не би ни могао бити двор, тако у нашој Народној скупштини има много секретарица, курира, портира, механичара, домара, шофера са, углавном, средњом спремом, који обављају бројне послове за посланике и страначке функционере, за Народну скупштину у целости. Шта им је тачно у опису посла мене и не занима, чедо моје, јер је то ваљда предвиђено правним актима о њиховом запошљавању и за то примају плату. Али кад сам чула како су прековремено баш ови радници ринтали током оних избора из 2008. године, и да су били ваљда и десна и лева рука Републичкој изборној комисији, најједила сам се. Зар у данашњој демократији да буде толиког израбљивања кроз

прековремени рад, и то по неколико особа са истим презименом, ваљда из једне фамилије? Јадна њина дечица, ко ли је у време избора бринуо о њима?!

Јер, знам, љуби те баба, како је око тих избора тешко радити. Кад се у ону нашу месну заједницу натрпају они што раде, и они што прате и контролишу рад ових који раде, па гласачке кутије, и док прође свих петсто душа из нашег села, на муку ударе. А и Мицика после њих, кад све то прође, док почисти и поспреми. Ни она не ради џаба, већ јој РИК плати хиљаду динара за то. Плати се и овима што дежурају, само мало више, можда и по две хиљаде за тај дан. Не сећам се сад баш тачно, а и правилно је да добију више него Мицика – бече се по цео дан у спискове, личне карте, папиларне линије... Тај је посао одговорнији од Мицикиног.

А замисли, љуби те баба, колика је тек разлика од тог до оног рада у РИК-у и око РИК-а! О каквим све уклапањима они морају да воде рачуна, да им шта не промакне, да не прође оно што никако не сме, да се све сложи, убаци у колоне, раздели, потпише, прихвати, објави...

Велик је то и одговоран посао, а чула сам и да су ови радници за то добили укупно око милион и триста хиљада евра накнаде за прековремени рад. Секретарици једног јаког посланичког клуба исплаћено је око 20.000 евра, у динарима наравно.

И, ништа. Нећу ваљда ко кум Стева да се једим, па да изгубим имунитет. Јер, све и да те паре нису дали овима – народ ни од тога не би видео ништа.

Унука Ика

ААРП окупља „старије грађане“ САД, има 40 милиона чланова и једна је од најутицајнијих интересних група у Вашингтону

Пензионери су у свим земљама света посебна група која има своје специфичне проблеме и специфичне интересе. Свуда на свету пензионери се зато удружују и организују, било као асоцијације грађана, невладине организације, а почесто и као, мање или више успешне, политичке партије.

У САД главна организација која заступа пензионере је ААРП. То је скраћеница од некада пуног имена Америкен асоцијешн ов ритајрд персонс, у преводу – Америчко удружење пензионисаних лица, али се пуно име од 1999. и званично не користи већ је у употреби само скраћеница.

ААРП је створен 1958. године као непрофитна невладина организација, чија је мисија званично формулисана као „побољшање квалитета живота у старости“. Старост при том не мора да буде она „дубока“, за чланство у ААРП се квалификују сви који напуне 50 година, без

обзира на то да ли су већ пензионери или радно активни. Ипак, већина од око 40 милиона чланова су они који су завршили радни век.

Годишње чланство у ААРП кошта 16 долара (око 1.000 динара) и за то се добијају многе услуге, олакшице и попусти, почев од допунског здравственог осигурања, поволнијег осигурања за аутомобиле, помоћи на путу, путних пакет аранжмана, правне помоћи, попушта за старачку негу, па до купона за јефтину куповину у продавницама.

Уз то, два пута месечно на адресе чланова стиже ААРП магазин који је, с обзиром на поменути број чланова, најтиражнија публикација на свету. То је, иначе, занимљив часопис са текстовима који читаоце поучавају како да боље и продуктивније живе у зрелом добу, саветима за финансије, здравље и забаву, па до интервјуа са познатим личностима (у најновијем броју на насловној страни је глумац Мајкл Даглас, са 65 година већ квалификовани члан ААРП-а).

Због свега набројаног ААРП има и репутацију најмоћније пензионерске организације света. У то није тешко поверовати кад се узме у обзир њена финансијска моћ: годишњи приход од милијарду долара.

Отуда ААРП има и статус једног од најутицајнијих лобија у Вашингтону, где је лобирање неизбежни (и легитимни) део политичког система, али и уносна индустрија.

За заступање интереса „старијих грађана“ ААРП годишње троши око 30 милиона долара.

У главном политичком подухвату администрације председника Обаме – њеним настојањима да у Конгресу озакони реформу здравственог осигурања, ААРП му пружа подршку, чиме се замерио још моћнијем сектору који продаје приватно здравствено осигурање (јер државног у Америци нема). Али, ААРП је такође актер у овом бизнису јер је допунско осигурање један од главних извора његових прихода.

При том ова организација америчких пензионера не продаје сопствене полисе нити исплаћује надокнаде, већ само „продаје своје име“ другим компанијама: дозвољава им да на своје полисе ставе знак ААРП и за то узима провизију. Провизија износи око три одсто, али пошто у Америци сваки бизнис функционише по принципу великог тржишта и великих бројева, то у овом случају подразумева приход од око 400 милиона долара годишње.

Наравно, где год су велике паре, тамо су и велике контроверзе, па је ААРП често на мети критика, како због политичких ставова (наводно је због подршке Обаиној здравственој реформи изгубио 60.000 чланова, а из истих разлога стекао 400.000 нових), тако и због пословних подухвата.

Замера му се да није баш непристрасни актер у заступању интереса члан-

ства, јер наводно више брине о својим финансијским билансима него о њиховом бољитку. Часопис „Бизнис вик“ је у недовољној анализи полиса са жигом ААРП-а доказао да су оне неповољније од оних које се нуде у редовној процедури.

Највећи медијски ударац у његовој историји ААРП-у је задат 1998. у познатој емисији телевизије Си-Би-Ес, „60 минута“ (емисија истраживачког новинарства која се без престанка емитује већ 42 године), када је аргументовано показано да је у питању, пре свега, пословна империја под маском заступника интереса пензионера.

После те емисије много тога у организацији и пословању ААРП-а је промењено, али моћ није окрњена. Због тога сви политичари у Сједињеним Америчким Државама ААРП радије желе као савезника него као противника.

Да се ААРП прилагођава модерним трендовима и да успешно користи и информатичке технологије, потврђује и његова и-мејл „армија“ са близу пет милиона чланова, која је спремна да кад год треба повести неку кампању, чланове америчког Конгреса заспе електронским порукама које они не могу да игноришу.

Међу активностима ове јединствене пензионерске организације су и оне које имају велики маркетиншки утицај. ААРП тако редовно саставља листу филмова добрих за „оне који су одрасли“, а сваког фебруара у Холивуду додељује и своју редовну филмску награду за остварење које на најбољи начин афирмише вредности и предности живота у зрелом добу.

ААРП има и своју радио и ТВ станицу које снимају специјалне програме за чланство. Те програме преузима и емитује око 500 локалних радио и ТВ станица у Америци.

Милан Бекин

БИТКА ПРОТИВ БЕЛЕ КУГЕ У РУСИЈИ

Успешне мере владе

Иако симболичан, број од 25.000 нових житеља у 2009. години обрадовао и стручњаке и народ у овој земљи

Русија данас има 142 милиона становника. То је више него јуче, што је само по себи добра вест, повод за благи оптимизам демографских експерата први пут после много година и алармантног опадања популационе кривуље.

Званични подаци за 2009. годину, упоређени са 2008, откривају раст од 25.000 житеља. Број је симболичан, али значајан, неподељено је мишљење стручњака. Шта то значи биће јасно и неупућенима ако се каже да је деценију уназад Русија сваку годину завршавала са по 700.000 становника мање.

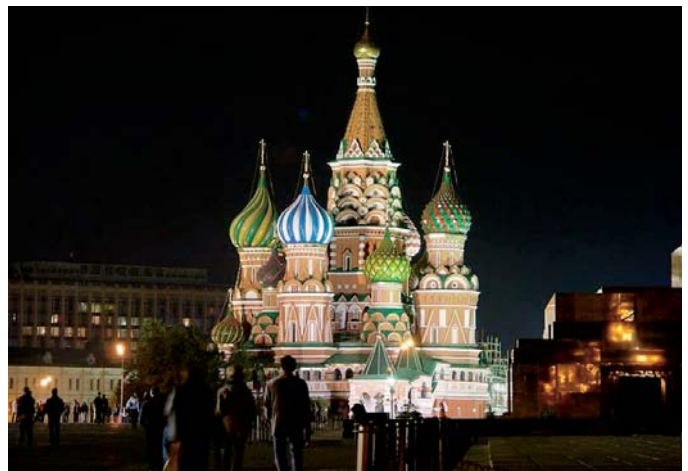
Ако су годишњи биланси били суморни, дугорочне прогнозе, при таквом стању ствари, нудиле су застрашујућу демографску слику у не тако далекој будућности. Средином минулог столећа Русија је (рачунајући њен део у саставу Совјетског Савеза) на светској популационој ранг листи била четврта, подсећа се у извештају Уједињених нација.

У тренутку распада СССР-а број руског становништва достигао је врхунац од више од 148 милиона, а онда је уследило опадање. У светским размерама, Русија је 2007. рангирана као девета, уз предвиђање да ће до 2050. пасти на 15. место, са укупним бројем становника испод 100 милиона или мање него што, рецимо, има Вијетнам.

Да ли је садашње заустављање негативног тренда привремено или први резултат вишеструких напора на пољу популационе политике, тек треба да се види. Прелиминарне анализе говоре да су повољне промене забележене на свим пољима од значаја за демографске прорачуне, дакле у погледу смртности, миграција и наталитета.

Другим речима, морталитет је нешто опао (стопа смртности у Русији је иначе међу највишим у развијеном свету, а животни век мушкараца међу најнижим и износи 60 година – данак алкохолизму), а стопа рађања мало порасла.

У 2009. години на свет је дошло 2,8 одсто више новорођенчади него 2008. Истовремено, уочени су и почетни резултати владине политике на подстицању имиграције, стра-

тегије усмерене ка јачању базе радне снаге (до 2025. године земљи ће бити потребно око 15 милиона имиграната за попуњавање радних места).

Повољни преокрет тумачи се и као непосредан успех владиног пакета мера намењеног мајкама, односно породицама са више деце. Поред месечних давања као додатка породичним примањима, уведен је и такозвани матерински капитал, износ од око 250.000 рубаља (близу 10.000 долара) у посебне сврхе, не као готовина већ сума на рачуну банке, положена с тим да може да се активира тек после дететовог трећег рођендана, и то строго наменски, на пример за отплату стамбеног кредита, школовање деце или уплату у пензијски фонд.

Када је ову идеју лансирао пре три године, Владимир Путин је нагласио да је то изузетно скуп пројекат (изнео би отприлике један одсто бруто националног производа), али неопходан да би се изменио приступ целог друштва породици и њеним вредностима.

У напорима да се рађање схвати као патриотски задатак, установљена је и награда многочланим породицама. Средином месеца, за нову годину коју ми називамо српском а у Русији старом, одаје Кремља испунила су раздрагана деца и поносни родитељи. Били су то победници на свенационалном такмичењу, осам породица из свих крајева Русије којима је председник Медведев уз поклон од 50.000 рубаља уручио и Орден породичне части, симболично признање за допринос домовини у виду многобројног потомства, васпитаног у здравом и позитивном духу.

Д. Драгић

ДРЖАВА ПОМАЖЕ ДА СЕ САЧУВА НАСЛЕЂЕ

Слатка породична традиција

Породица Босиљчић од 1936. године ручно производи слаткише, а код њих купују генерације из истих београдских фамилија, али и светогорски монаси

Занати којима прети изумирање чувари су традиционалног блага, али и у савременим тржишним условима могу да покажу разнолике могућности и функционалност својих производа и услуга.

Подсећамо да је Министарство трговине и услуга покренуло пројекат „Поддршка очувању и унапређењу старих заната“. Акционим планом овог министарства предвиђено је да се све пројектне активности финансирају из средстава националног инвестиционог плана. Један од резултата тог ангажовања јесте Каталог старих заната у Србији, који је крајем прошле године настао у сарадњи са Етнографским музејом.

Како се чува наслеђе, сведочи пример једине бомбонцијске радње у Београду.

Ново доба за старе вредности

Ручна производња слаткиша породице Босиљчић датира од 1936. године. Посао је основао Бранко, наставио његов син

Владимир, а Живорад и Бранислав су од оца наследили и алат и занат.

– Не само да смо одржали породични посао, већ код нас купују генерације из истих београдских фамилија. Наши производи су тражени и широм Србије јер постоји можда још само једна бомбонцијска радња у Војводини. Воле нас и странци, посебно Словенци. Ратлук је постан и најчешће га наручују светогорски монаси, а њиме радо чашћавају и госте. Рецепт се разликује од источњачког, па имамо купце и из турске амбасаде – поносан је Бранислав Босиљчић.

Познато је да су у времену економских криза али и муњевитих технолошких промена готово само пекарске занатлије опстале на тржишту. Браћа Босиљчић, међутим, надграђују стару рецептуру ручне производње слаткиша који се и даље траже. Њихова радионица уједно је и музејски кутак који негује дух прошлости.

– Купци инсистирају да не мењамо ни изглед продавнице, ни амбалажу. Ушли смо у учбенике за трећи разред основне школе, па нам долазе деца да уче о прошлости и да се заслуде. Велики број пензионера су дугогодишњи потрошачи, најстарији има 103 године и сам навраћа, иако болеснима и онемоћалима носимо производе и на кућну адресу – објашњава Живорад.

Квалитет и оригиналност

Израда желеа, љутих бомбона, лизалица, лицидерских срца, шећерлема и разноврсног ратлука изискује вишечасовни напор, те Живорад и Бранислав немају времена и за маркетинг. Најбо-

ље их рекламирају сами производи јер праве слаткише-реквизите за филмове и дечја позоришта.

– Мануфактура нам омогућава нестандартне величине и облике лизалица. Правили смо слаткише за игрane серије „Рањени орао“ и „Грех њене мајке“, лизалицу за „Великог брата“, прозор за кућу у представи „Ивица и Марица“. Учесници

смо манифестације „Улица отвореног срца“. Специјално израђујемо бомбоне за венчања, у виду поклона за госте. Посао ћемо и да осавременимо јер је у припреми сајт – каже Бранислав.

И трећа генерација Босиљчића сведочи да су они не само истрајне и вредне занатлије, већ и добри домаћини и породични људи. Да ли ће их неко наследити?

Браћа Босиљчић кажу да ће се трудити да се посао не угаси и да се надају да неко од петоро деце, можда и сви, настави традицију.

Јелена Оцић

ЗЕМЉОРАДНИЦИ У РУМСКОЈ ОПШТИНИ

Да 2010. буде боља

Прошла година је била лоша за произвођаче хране, а откупне цене пољопривредних производа требало би да буду знатно више у 2010, надају се ратари

Млади пољопривредник Жељко Поповић из Краљеваца, села у румској општини у којем „ради“ најбоља задруга од десетак колико их има у целој општини, обрађује 40 катастарских јутара земље, а до пре две године са закупљеним површинама имао је 90 јутара. Површину је смањено због скупе аренде и ниских цена произведених култура.

– Аренда је у 2009. достигла и 150 евра по јутру, а за ову је јефтинија за 20-30 евра. Лане сам произвео 2.800 килограма пшенице, 1.800 кг соје и око 4.500 кг кукуруза по једном јутру. Од ових култура једино је соја имала добру цену – каже Поповић.

Имао је под пшеницом 20 катастарских јутара. Поседује комбајн којим је, поред својих

Милан Аднађевић

њива прошлог лета и услужно косио. Другим пољопривредницима комбајнирао је по цени од 4.500 динара за јутро, тако да је тај приход донекле умањено штету од ниске откупне цене хлебног жита.

– Покосио сам око стотину катастарских јутара пшенице, а произвођачима смо нудили и превоз рода до откупног места. За нас који желимо да радимо добро је што је цена закупа нижа него прошле године, а у овој желимо бар 40 одсто више откупне цене пољопривредних производа – рекао је за „Глас осигураника“ Жељко Поповић.

Краљевци заиста могу да се похвале вредним домаћинима. И Слободан Миловановић поседује комбајн за жетву пшенице, соје и кукуруза у зрну, којим, радећи услужно, остварује додатни приход за своје домаћинство. У прошлој

години произвео је диње и лубенице на шест катастарских јутара, кукуруз на пет, имао је по три јутра шећерне репе и пшенице и једно јутро соје.

– Највише се исплати производња бостана у коју смо највише уложили, највише смо радили око њега, али и највише зарадили – вели Слободан. – Имали смо сигурне купце из Ужичке Пожеге, Београда и Новог Сада, који су долазили у наше двориште и односили бостан.

Слободанова супруга Верица и синови помажу у раду на њиви:

– Купци нас нису „уцењивали“ ценом, тако да смо килограм првих лубеница продавали по 12 динара, а диња по 25. Планирамо да и у овој години засејемо исту површину бостаном као лане – задовољна је Верица, али ипак жели да се ове године сино-

– Имао сам сорту „Европа“ коју сам посејао на њиви на којој су претходне године били кукуруз и соја – наводи Аднађевић. – Њиву сам тањирао, нисам користио мешано ђубриво, него тек у пролеће уреу, и то само 130 килограма по хектару.

Овај произвођач је имао укупно 9,5 катастарских јутара пшенице, али на другим њивама није тако добро родила. На једној је, како каже, тотално подбацио род.

– Цена од десет динара по килограму у време жетве била је изузетно лоша, а наредних месеци нисмо могли да добијемо ни толико – додаје Милан Аднађевић. – Део рода одмах сам продао и раздужио репроматеријал. У овој години очекујем боље услове за пољопривредну производњу и више откупне цене.

Жељко Поповић

Верица и Слободан Миловановић

ви, близанци који су завршили вишу школу, запосле.

Међу пољопривредницима у румској општини који су постигли добар род пшенице у претходној години налази се и Милан Аднађевић, такође Краљевчанин. Он је на парцели од 1,5 хектара произвео 9.700 килограма хлебног жита, што је изузетан принос у 2009. години.

Слично говоре и други земљорадници у румској општини. Зимску паузу користе да се одморе од рада на њиви, а ускоро ће започети и „Зимска школа за пољопривреднике“, током које ће бити анализирана производња у 2009. и дате препоруке за наредну сетву ратарских и повртарских култура.

Г. Вукашиновић

СПРИНТЕР У ОСМОЈ ДЕЦЕНИЈИ

Живот треба загрлити

Др Цветко Китић из Ниша, најбољи ветеран Србије, иако већ у озбиљним годинама, живи врло активно и постиже врхунске атлетске резултате, недостижне и за много млађе људе

Нишлије су већ одавно навикле на свог необичног суграђанина Цветка Китића, кога, иако је већ у по-одмаклим годинама, свакодневно могу срести на Тврђави или Чаиру где неуморно трчи и тренира. Овај витални седамдесеттворогодишњак, по образовању доктор наука физичке културе, атлетици се активно посветио тек пре седам година – када је отишао у пензију, али је његов резултат од 14,24 секунде, за колико претрчи 100 метара, сан и за многе студенте ДИФ-а.

– Бавио сам се атлетиком неколико година као младић, а онда сам то прекинуо и посветио се струци. У шали волим да кажем – одлучио сам се за књигу и девојке, али сам увек био физички активан, и у другим спортовима, иначе не бих могао да постигнем овај резултат – објашњава популарни др Цвеле свој феномен.

Помогло му је и то што је радни век провео као професор на Медицинском

факултету у Нишу, али и на Факултету спорта и физичког васпитања, где је предавао теорију и методiku спортског тренинга. Мада, како сам каже, његовој доброј форми највише је допринела правилна исхрана, позитиван став према животу, оптимизам и, наравно, огромна ментална енергија.

– Какве су ти мисли, такав ти је живот – каже Китић. – Ја сам то схватио још у младости и никад нисам дозвољавао да ме окупира негативна енергија. Када сам се пензионисао, нисам желео да живим класичним пензионерским животом, већ сам, знајући да само психофизичка активност одржава виталност, желео да слободно време испуним лепим и здравим стварима.

Због тога се актер ове приче одмах учланио у Атлетски клуб „Ветеран“ из Београда, јер у Нишу не постоје такви клубови, и почео озбиљно да тренира. То значи – сваки дан, без обзира на временске услове, један сат оштрог тренинга са великим физичким оптерећењем. Резултат тога је 21 златна и три сребрне медаље на међународним такмичењима ветерана, прво место на Балкану на 100 метара у последњих пет година, а од прошле године Китић је балкански шампион и на 200 метара и у скоку удаљ.

– Четврти сам у Европи, а седми на свету. „Шије“ ме само Јусеин Болт – каже у шали др Цветко. – На такмичењима се броје само резултати, па мора озбиљно да се тренира, а ја сам желео

да проверим и потврдим себе међу ветеранима из целог света. Још имам инстинкт за акцију и страст за животом, па су ови резултати израз мојих физичких али и духовних способности. Мој лајтмотив је активност у славу живота, живот има смисао који му ми дамо, а ако спортом не можемо да продужимо младост, можемо бар да успоримо старост. Зато хоћу да мотивишем људе, јер човек није стар онолико колико има година, већ колико има виталне енергије.

Свима нам је познато да кретање и рекреација могу да замене многе лекове, а да ниједан лек не може да замени физичку активност, па, ипак, често то пренебрегавамо и заборављамо. Због тога су ту људи, као Цветко Китић, да нас својом животном радошћу и менталном снагом подсети на праве вредности – активност, позитиван став и веру у себе. Зато наш агилни саговорник верује да његово време тек долази.

– И даље уредно и здраво живим и надам се да да ћу својом виталношћу да победим све конкуренте и да ћу бити првак света, па макар и у 91. години. А свима желим да кажем да треба да загрле живот и буду активни, да не траже од бога оно што могу сами да учине за себе. А моје колеге, пензионери, треба да изађу из соба, да промене сценографију, да се физички активирају и учине нешто корисно за своје здравље, јер неактиван човек брже губи ову трку.

Милена Јовановић

Фића баги стигао до Малмеа

Омиљени аутомобил многих породица из времена бивше СФРЈ, застава 750, и данас се вози друмовима широм Србије. Уз добро одржавање и пажњу врских мајстора, времешни фића остаје у доброј кондицији. Власници тврде да је незаменљив чак и у оштрој конкуренцији нових технолошких чуда светске аутомобилске индустрије.

Крагујевчанин Дејан Златановић у свом сервису често поправља и ове аутомобиле, али је познат и по томе што израђује две потпуно нове верзије овог возила – кабриолет и баги варијанту. Златановић каже да се раде и такозвани мутанти, тако што се у фићу уграђује јачи мотор, мења фабрички ентеријер или додају делови других возила. Занимљиво је да је фића баги из Дејанове радње недавно пронашао купца у Шведској, који га је без икаквих проблема одвезао до Малмеа.

– Постоји више верзија кабриолета и багија – са вратима, без врата, са покретним кровом или без њега. Углавном се ови модели израђују са кровом од југо кабриолета. До сада смо

возила. Идејни творац нових модела фиће је Велимир Умељић:

– Мој посао је да идеје преточим у скице. Касније Дејан предложено скицу модела обради на компјуте-

дишње искуство и пословне идеје преточио је у бизнис план који је 2009. године сврстан међу десет најбољих у Шумадији. Биће награђен кредитом по повољним условима. Дејан каже да ће новац уложити у нову опрему:

– Велика нам је жеља да урадимо кабину за фарбање возила, поготово што се данас највише користе еколошке боје на бази воде. Средства од кредита Бизнис старт-ап центра уложимо у даљу адаптацију постојеће кабине за фарбање. То ће се, свакако, одразити на поштовање еколошких стандарда производње, као и на сам квалитет возила.

Сервис Дејана Златановића је зборно место чланова Удружења љубитеља фиће који редовно учествују на фестивалима овог возила широм Србије. Постоји идеја да фића кабриолет ускоро постане туристичка атракција Крагујевца, тако што ће превозити посетиоце Спомен-парка Шумарице.

Милош Сантрач

заиста имали доста успеха у производњи ових модела популарног фиће – каже Дејан Златановић.

Преправке заставе 750 или југа раде се у Дејановој радњи са посебном пажњом и уз заједнички труд искусних и млађих занатлија. Они чине тим који обавља и све друге радове на лимарији – комплетан сервис свих модела

ру у одговарајућој размери. Након тога креће обрада лима, варење и фарбање. Морам признати да модели на крају изгледају веома лепо и атрактивно – каже Умељић.

Лимарски занат Дејан је пекао скоро двадесет година у крагујевачкој Застави. Посао је наставио у радионици свог оца где је усавршио технику фарбања возила. Дугого-

ПОДРШКА ИНВАЛИДИМА У КРАГУЈЕВЦУ

Лакше до личне карте

Особе са инвалидитетом одскоро могу да предају захтев за лична документа, возачку дозволу и биометријске пасоше у просторијама крагујевачког Клуба младих особа са инвалидитетом, у Улици кнеза Михаила 37. То је резултат договора Полицијске управе Крагујевац, локалне самоуправе и Удружења паралимпичара и квадриплегичара „Шумадија“.

Град Крагујевац улаже напоре да уклони баријере и особама са инвалидитетом учини доступним све услуге у градским институцијама. То је и циљ обнављања рада шалтера за особе са инвали-

дитетом, на којем ће моћи да прибаве сва потребна лична документа, без одласка у Полицијску управу.

Отежан прилаз и степенице у згради Полицијске управе непремостиве су препреке за особе са инвалидитетом, па у Удружењу паралимпичара и квадриплегичара оцењују да је ово погодност коју свакако треба искористити.

Издавање личних документа, возачке и саобраћајне дозволе у просторијама Клуба младих особа са инвалидитетом, службеници Полицијске управе обављаће средом од 14 до 15.30 часова.

М. Сантрач

КАЗИМИР ЂОРЂЕВИЋ (78) ИЗ КУЧАЈНЕ КОД КУЧЕВА ПРАВИ ЋУМУР СКОРО ПОЛА ВЕКА

Сув динар на зелену грану

Од педесет метара
буковине за
осамнаест дана
направи се четрдесет
врећа од по петнаест
килограма ситног
квалитетног угља

Нема доброг роштиља без доброг ћумура, каже Казимир Ђорђевић (78) из Кучајне код Кучева, један од последњих ћумурџија у Хомољу који је овај занат научио и наследио од деде Антонија.

– Ћумур од врбе сија као стакло, али шта вреди кад не прави потребну температуру. Глогово дрво је најбоље за ћумур и има највише калорија за роштиљ, па се тим ћумуром месо испече док удариш дланом о длан – објашњава Ђорђевић чија се ћумурана налази поред пута Кучајна–Церемошња при излазу из села. Ту је и породична кућа у којој Ђорђевићи станују. Док се ћумур током 18 дана

прави, за ћумурџију нема ни тренутка одмора. Како се израђује овај специјални угљ?

– Најпре се дрва од букве, граба или цера сложе у купу па се покрију сламом и пепелом. С врха се купа наложи, а кад се ватра разгори онда се поново додају дрва и опет се покривају сламом и пепелом све док се купа не затвори. Док је мала купа на њој се буше отвори да би кисеоник убрзао сагоревање. Кад се појави дим, онда је ћумур готов – прича Ђорђевић. Појава дима знак је за све становнике Кучајне да је Казимир завршио још један циклус пра-

вљења ћумура. Од педесет метара буковине за осамнаест дана направи се четрдесет врећа од по петнаест килограма ситног квалитетног ћумура.

– То је врашки тежак посао – наставља Казимир – не видиш ватру, а бориш се с њом. Ја волим да кажем, то је највећа школа а нико је не признаје; говоре како може „сув динар да се заради на зелену грану“, ја одговорно тврдим да може.

Некад је у Хомољу било на десетине ћумурана. Данас их је остало свега неколико.

Крај ћумуране се дежура дан-ноћ јер је потребно пепео

поливати водом да се купа не усија превише. Кад дрво изгори, ватру више не видиш иако је температура у том моменту виша од 60 степени.

– Кад почнем посебном вилом да вадим ћумур, чини ми се као да варнички, има добар сјај и оставим га да одстоји 24 сата. То су печене паре које ми ћумурџије зарадимо – прича мајстор.

Казимир производи ћумур још од момачких дана. Каже да је најбољи онај на коме се јасно види кора дрвета, тај је првокласан и врећа кошта 400 динара.

– Носио сам за Пожаревац, Смедерево, Београд и по 12 пуних камиона са по 300 врећа ћумура. Сада могу и више да произведем и да све то продам. Син Новица се у почетку нећкао, није му се свидело да ово ради, говорио да је мала зарада а затим је увидео да је ипак ово уносан посао. Много ми помаже и супруга Радмила. Данас ми долазе роштиљџије и свадбари кући и купују га за себе и за комшије – задовољно прича Ђорђевић.

Љ. Настасијевић

ПЕНЗИОНЕРКА ЗАЉУБЉЕНИК У ШАХ

Дама у црно-белој игри

Миленија Гајић некада је била и узоран стрелац из ваздушне и малокалибарске пушке, бавила се атлетиком, а играла је и стони тенис

Пензионерка Миленија Гајић, члан Општинске организације глувих и наглувих Смедеревске Паланке, велики је заљубљеник у шах који игра од ране младости. Миленија је на многим општинским и регионалним такмичењима знала равноправно да

Пчелар – и хоби и занимање

Раде Марјановић из Вишесаве, села на периферији Бајине Баште, примером је доказао да од пчела и пчелињих производа може да се живи. Пчеларство му је једино занимање. Почео је 1985. године из љубави према вредним бићима која живе у најорганизованијим заједницама. Узор су му биле комшије из родног Растишта, села у срцу Таре, изнад хидроелектране у Перућцу.

Вредни пчелар узгаја 200 друштава у кошницама размештеним на три локације. Оне из родног места не сели, а са остале две локације, Пилице и Вишесаве, сели у Шумадију на багрем и у Банат на сунцокрет. Врца, најчешће, три пута годишње. По кошници добија 40-50 килограма меда, зависно од године. Највеће количине сунцокретовог меда оставља за зимску исхрану пчела.

Раде је по много чему пчелар за пример.

– Служим се литературом најпознатијих светских и домаћих пчелара. Скоро сваког месеца одлазим на предавања из пчеларства и ветеринарске заштите која организује Пољопривредни факултет у Земуну. Посебно ценим професоре Мићу Младеновића и Небојшу Ралевића. Захваљујући примени научних достигнућа у овој области, сем варое код мојих пчела других обољења није било. Вароу сузбијам мрављом и оксалним киселином – прича овај вредни пчелар.

Восак у медишту мења сваке треће године. Тачније, сваке године на три до четири рама. Ни у ком случају не дозвољава да восак потамни, јер то проузрокује болест код пчела. Матице мења сваке друге године, а изузетно плодне задржава још једну годину. Мајке матице набавља од познатог пчелара Зорана Стојановића из Краљева. Поред подмирења сопствених потреба, тржишту испоручује 500 матица годишње.

Раде каже да је најквалитетнији мед из Растишта, села у резервату недирнуте природе. Иначе, продаје багремов, ливадски, шумски и сунцокретов мед. Ту су и остали производи на бази меда, мед у саћу, суве шљиве и орах у меду, прополис капи.

У раду му помаже супруга Весна, а подржавају га и остали чланови породице, највише син и кћерка, што такође доприноси успеху.

Раде Марјановић

Преко удружења пчелара „Оморика“ у Бајиној Башти, чији је Раде председник, чланство ове организације набавља сву опрему по приступачним ценама и условима плаћања.

Раде је носилац свих признања која могу да освоје најуспешнији пчелари, укључујући и највише – диплому „Проф. Јован Живановић“.

Ђ. Миловановић

се носи, играјући у мушкој конкуренцији, и са знатно јачим шахистима, на пример велемајсторима. На Републичком појединачном шаховском првенству Савеза глувих и наглувих Србије, од 2002. до 2009. године, редовно је освајала друга и трећа места.

– Остало је да у моју Смедеревску Паланку и организацију донесем златну медаљу и онда ћу шаху да кажем збогом.

Уморила сам се, а шах је мисаона игра и за жену која има шездесет и неку годину представља замор. Али, иако кажем да ћу оставити шах, ипак не знам докле ћу га играти, јер је то моја велика спортска љубав – каже нам Миленија.

Она је била и успешан стрелац, па је, наступајући за своју општинску организацију, на републичким појединачним и екипним првенствима Савеза глувих и наглувих Србије у гађању ваздушном и малокалибарском пушком била у самом врху, освајајући редовно неко од прва три места. Миленија је била и изузетан атлетичар, и то у вишебоју, где је некада на регионалним такмичењима инвалида Подунавског округа бележила само успехе. За своју организацију наступала је и као стонотенисер са подједнаким успехом.

Поред свих ових обавеза, Миленија Гајић је стизала да буде активна и у раду Општинске организације глувих и наглувих Смедеревске Паланке, чији је била и председник. Криси је организаторска способност (иако уопште не чује) и жеља да помогне свакоме коме је помоћ потребна.

Све медаље, пехари и дипломе, освојени у разним спортовима, заузимају посебно место у њеном стану. А све то остаће забележено и у Општинској организацији глувих и наглувих у граду на Јасеници.

С. Костантиновић

КОВИН

Набавке, дружења и славља

Општинска организација пензионера у Ковину добро је радила у 2009. години, закључили су чланови Скупштине на седници одржаној крајем прошле године. Осим уобичајене набавке огрева, основних намирница и средстава за хигијену, за чланове је организован одлазак у бање на шестомесечни кредит. Међу спортистима најактивнији су били шахисти, а било је и много дружења са колегама из Смедерева, Панчева, Трстеника, Ђуприје, Краљева, Младеновца, Вршца, Беле Цркве и Омољице.

Посебно је лепа свечаност „Златна свадба“ коју једном годишње организује Актив жена, у част оних што су са супружницима провели 50 брачних година.

Задовољни радом председника месних организација, као и председника ОУП Ковин Николе Ловића, чланови Скупштине изгласали су им поверење и за следећи мандат.

И. М.

КУРШУМЛИЈА

Пензионери неће на казан

Међу онима који су стекли право на по један бесплатни топли оброк Народне кухиње Црвеног крста у Куршумлији налази се и одређени број пензионера са најнижим примањима. Међутим, то користи само неколицина најстаријих.

– Мало је оних који долазе да преузму храну. Једва десетак – каже Миодраг Илић, председник пензионера у овој топличкој општини, и додаје да појединци избегавају ову погодност јер их је срамота да дођу у просторије Црвеног крста.

По његовим речима, број оних који би могли да користе топли оброк знатно је већи. Ради се, подвлачи Илић, о близу 70 пензионера.

Ж. Д.

КНИЋ

Одмор на селу

Сеоски туризам већ више од десет година заузима значајно место у понуди општине Кнић, а све више породица се пријављује за категоризацију газдинстава. Тренутно се овом делатношћу бави шеснаест домаћинстава која располажу са 150 лежајева.

Туристе, посебно иностране, највише привлачи сам живот на селу, а уз риболовце све чешћи гости су и ловци јер грузански крај, како кажу, обилује различитим врстама дивљачи.

Пројекат израде базе података туристичког потенцијала општине Кнић започет је прошле године и налази се у завршној фази. На његовој изради преко јавних радова ангажовано је двадесетак лица. Анкетирањем газдинстава утврђено је да има око 150 заинтересованих за бављење сеоским туризмом, а њих тридесет готово испуњава све услове за обављање ове делатности.

М. Сантрач

РУМА

Обележена слава

Готово да нема славе и празника који се не обележе свечано у румском Геронтолошком центру „Срем“ па је тако било и 27. јануара, на Светог Саву.

Корисници су и овога пута припремили богат културно-уметнички програм, који је разгалио станаре ове установе.

У програму су учествовали чланови рецитаторске секције и хор овог геронтолошког центра под вођством диригента Дарка Ђокића. Добро осмишљена приредба омогућила је да се и корисници из публике укључе у програм и говоре о својим успоменама из младости приликом обележавања Светог Саве.

Г. В.

Једини и најстарији

Михајло Јанковић Мика једини је и најстарији члан Секције жена пензионера у Зајечару (не, не, није грешка). Мада увелико троши девету деценију живота (већ је при њеном крају), није изгубио интересовање за друштвени живот и културне активности.

Он је једино „мушко чељаде“ које већ девет година редовно долази на недељна дружења ове секције и активно учествује у њеном раду. Живот му је испуњен великим и малим догађајима. Његово потомство сада броји седамнаест чланова. Понosan је на њих, као и на своје претке, јер су сви, као и он сам, били учесници ратова, свако у свом времену. Зато и данас често уз неки јубилеј обилази значајна историјска места, а на дружењу Секције казује покоју патриотску песму. Господин Мика, како га сви зову на дружењима, живи сам, јер деца су за „својим послом“. Захваљујући виталности и смислу за добре односе међу људима, није усамљен. Радо је виђен у сваком друштву, па нека такав и остане.

З. Пауновић

Брајево писмо и рад на рачунару

Градска организација Савеза слепих у Београду по десети пут је одржала такмичење у читању и писању на Брајевом писму и познавању рада на рачунару. У читању је учествовало осам такмичара у категорији одраслих и исти број ученика. Прва је била Ана Ђурчин из Новог Сада, друга Милица Илић из Београда, док је треће место заузела Аурика Бирђан из Зрењанина. Драгани Дучић из Ужица припала је прва награда у писању на Брајевом писму међу одраслима, друга је била Кесера Аслами из Београда, а трећа Ана Ђурчин из Новог Сада.

У такмичењу познавање рада на рачунару учествовало је седам ученика, док међу одраслима није било ниједног ученика.

У организацијама Савеза слепих Србије често се одржавају курсеви описмењавања слепих на Брајевом писму, као и рада на рачунару, путем пројеката које финансира Министарство за рад и социјалну политику.

А. Банић

Признања пријатељима

Општинска организација пензионера у Прокупљу увела је новину у свом граду – доделу признања онима који сарађују са њима и помажу им. Реч је о дугогодишњим пријатељима који су увек спремни да помогну пензионерима. Прва признања уручена су крајем прошле године.

– На овај начин смо желели да захвалимо онима који су нам пружали, надамо се да ће то чинити и убудуће, одређену помоћ – каже председник прокупачких пензионера Мирољуб Коцић.

Прве захвалнице додељене су Патронажној служби Дома здравља, Компанији Дунав ПЈ Прокупље, као и Саобраћајном предузећу Ниш експрес у Нишу и његовој Туристичкој агенцији у Прокупљу.

Међу добитницима је и Предузеће за израду медицинских апарата Призма из Крагујевца.

Ж. Д.

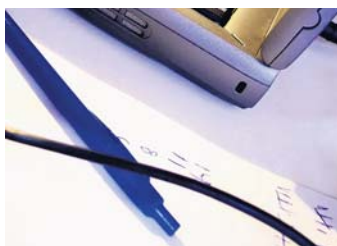
Пакетићи од срца

Пригодним свечаностима широм Србије поводом обележавања школске славе Свети Сава придружила се и Основна организација пензионера у Дебрцу. Њени чланови, претежно жене, неизмерно су обрадовали ученике Основне школе „Јован Цвијић“ и малишане у предшколској установи „Сунцокрети“ у овој посавотамнавској варошици: после јутарње Светосавске литургије и пригодног програма ученика у Српској православној цркви, извођачима је уручено сто пакетића од срца.

Слатке дарове пензионери су набавили властитим средствима и својим гестом задивили житеље овог краја.

З. Ђурић

ПИШИТЕ НАМ

Драги читаоци,

Ово је простор намењен Вашим писмима. Пишите нам шта Вам се у нашем и Вашем листу допада, а шта би могло да буде боље, шта бисте волели да прочитате или да саопштите другим читаоцима.

Адреса је Булевар уметности 10, 11070 Београд, или електронском поштом, на glasosiguranika@pio.rs

Ароганција уместо лепе речи

Ни бољих пензионера, ни лепшег пензионерског града, ни лошијег пензионерског руководства на општинском нивоу. Ни лепшег градића од Бруса који има осам хиљада житеља и у којем су половина управо пензионери.

Већина пензионера је од новог општинског руководства очекивала разумевања, макар топлу реч – ко воли показује љубав, а оно на чело дође арогантна особа, која реално сарађује само са стотинак пензионера, који решавају само своје проблеме. Сви остали се осећамо понижено.

Није могао већи удес да се догоди пензионерима на општинском нивоу. У Управном одбору и Скупштини су људи који практично спавају десет и више година и нису заинтересовани

за пензионерска питања, а несвесни су да својом неучешћу и неактивношћу чине велику штету Општинској организацији пензионера. У тим телима нема ни једног члана са факултетским образовањем. Слали смо дописе окружној пензионерској организацији, али одговора није било, као да су се солидарисали са овим ненормалним стањем.

Због оваквог става одавно постоји идеја да се формирају паралелна пензионерска тела која би функционисала на волонтерској основи. Одложили смо та решења само зато што верујемо да ће се садашње наметнуто и ненормално стање превазићи јер та летаргија траје деценијама.

Др Новица Ракићевић,
Лепенац

Некад и сад

Вишак радника у администрацији

Приговара се да наше радничко осигурање запослује велик број административних чиновника, да је тај управни апарат гломазан и да узрокује нерамерно високе управне трошкове. У доказ тога се спомиње осигурање у Немачкој и Виен-у и каже се да код нас на 300 осигураника долази један чиновник, а да се иноземне благајне задовољавају са половином тога броја. У нашем осигурању је 1.362 чиновника и службеника на 535.917 осигураних чланова, што чини да је један намештеник на 394 члана. Није, дакле, тачно да се инострано осигурање задовољава са половицом службеника које упуслује наше осигурање, размер није 2 према 1, него 2 према 1,5.

(Одговор на претставку о проблемима радничког осигурања, Загреб, 1934, стр. 9 и 10)

Нитко осигурано радничко и намештеничко кредитног уреда за осигурање радника за време од 1925-1931.

Исти обим посла а мање запослених

Закон о одређивању максималног броја запослених усвојен је у Скупштини 11. децембра прошле године, а ступио је на снагу шест дана касније. Сви делови државне управе на које се закон односи морали су да усвоје акт о новој систематизацији до 31. децембра 2009. Влада Србије је одлучила да рационализацију администрације одложи за почетак ове године.

Почетком на то да се смањење броја запослених у државној администрацији, као део ширег пројекта

рационализације јавног сектора, односи и на Фонд ПИО, ова институција је, поштујући законски рок, усвојила нову систематизацију за 3.133 радника, што је за 450 мање него до сада. Будући да је обим посла остао исти, чланови Управног одбора одлучили су да затраже образложење од владе зашто и према којим критеријумима Фонд мора да отпусти 12,6 одсто запослених, а у министарствима је тај проценат нешто изнад седам одсто.

Ј. О.

Нови брак и породична пензија

? Душанка Гвозденовић, Београд: Примам породичну пензију од покојног мужа у износу од 9.000 динара. Намеравам да се удам па Вас молим да ме обавестите да ли имам права да задржим пензију првог мужа.

Одговор: По сада важећим прописима, нови брак није прека за наставак коришћења породичне пензије коју сте стекли. То значи да слободно можете засновати нову брачну заједницу, без бојазни да ћете изгубити стечено право.

Војна пензија и члан 121

? Зоран Томић, Кикинда: Да ли као корисник војне старосне пензије (40 година пензијског стажа и 54 године старости) имам право да поднесем захтев Фонду ПИО да ми се изврши дорачун пензијског стажа и одреди нови износ пензије, јер сам у периоду од 2005. до 2008. године непрекидно, по уговору о пружању услуга, обављао посао у општини за који је редовно плаћан допринос Фонду ПИО од 22 одсто. Да ли члан 121 Закона о ПИО чини сметњу да остварим ово право због тога што сам пензионисан у војсци, а не као осигураник Фонда ПИО.

Одговор: На Ваш случај не може применити члан 121 Закона о ПИО јер нисте корисник пензије код Фонда ПИО већ сте корисник војне пензије. Међутим, Ви имате право да бирате да ли ћете остати корисник војне пензије или желите да Вам се одреди пензија по Закону о ПИО, рачунајући стаж навршен у војсци. То значи да можете да изаберете ону пензију која је за Вас повољнија. Слободно поднесите захтев.

Коначно решење или обнављање поступка

? Томислав Дишић, Лозница: Отишао сам у старосну пензију 18. 1. 2001. године. По добијању решења утврдио сам да ми послодавац за одређени број година радног стажа није уплаћивао доприносе. То право сам остварио путем суда. По извршеној уплати доприноса за ПИО, марта 2008. поднео сам захтев Пензијском фонду за доношење новог решења – ревизију решења. Који се датум у мом случају узима за пуштање у течај пензије по новом донетом решењу: да ли 18. 1. 2001. када сам отишао у старосну пензију или датум подношења захтева за ревизију решења који сам поднео марта 2008. године.

Одговор: У случају да је решење којим сте пензионисани од 18. 1. 2001. године било привремено зато што су недостајали подаци о заради за те накнадно прибављене периоде, накнадно донетим решењем по захтеву из 2008. године треба одредити нов износ пензије од почетка, тј. са важењем од 18. 1. 2001. године. Ако то првобитно решење није било привремено или није било привремено из разлога што недостају накнадно прибављени подаци, ново решење може бити донето само са важењем од првог наредног у месецу по поднетом захтеву. У првом случају се ради о доношењу коначног решења због утврђивања чињеница због којих је претходно решење било привремено. У другом случају се ради о обнављању поступка због накнадно утврђених чињеница, које утичу на већ стечено право из пензијског и инвалидског осигурања.

ВИ ПИТАТЕ „ГЛАС ОСИГУРАНИКА“ ОДГОВАРА

Весна Вићентијевић

Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање

Пољопривредни стаж и минули рад

? Весна Никић, Свилајнац: Да ли се уплата у трајању од 12,5 година у Фонд за пољопривредно осигурање рачуна као минули рад за случај запошљавања у некој приватној или друштвеној фирми, тј. да ли се на тих 12,5 година увећавају примања за сваку годину? Такође ме занима да ли се приликом коначног обрачунавања стажа осигурања ради одласка у пензију равноправно зарачунава тих 12,5 година које сам уплаћивала за пољопривредну пензију.

Одговор: Према званичном мишљењу и тумачењу Закона о раду од стране Министарства за рад и социјалну политику, у стаж који се признаје за израчунавање минулог рада рачуна се само радни стаж проведен у запослењу, што значи да се за минули рад не рачуна време бављења пољопривредном делатношћу, као ни обављање самосталне делатности. Што се тиче остваривања права из пензијског и инвалидског осигурања, пољопривредни стаж се равноправно сабира са стажом оствареним у запослењу и њиховим сабирањем се утврђује стаж осигурања. То, наравно, важи и за стаж остварен у обављању самосталне делатности.

До пуног стажа две године накнаде од НСЗ

? Милутин Грбић, Београд: Имам 38 година радног стажа и по извештају лекара имам смањење радне способности, не могу да обављам радне задатке, али не могу да остварим ни право на инвалидску пензију. Због горе наведених чињеница послодавац хоће да ми да отказ јер не може да ми обезбеди лакши посао. Сада сам на боловању, а не могу то да вучем две године. Запослен сам као монтер цевовода у хидроградњи.

Да ли могу за две године до пуне пензије да остварим неку накнаду од Фонда ПИО?

Одговор: Нисте навели колико имате година, али уз претпоставку да имате више од 53 године, могли бисте за случај престанка радног односа да остварите накнаду код Националне службе за запошљавање. Ова варијанта је за Вас сасвим довољна, јер са две године стажа на бироу имаћете 40 година радног стажа, што је довољно за остваривање права на пуну старосну пензију. Право на накнаду код Фонда ПИО могу да остваре само инвалиди рада који као технолошки вишак остану без посла. Накнада се одређује у висини 50 одсто инвалидске пензије и исплаћује се до стицања права на старосну или инвалидску пензију.

СКАНДИНАВКА

АУТОР: ЛОВИЧИЋ	ЈЕДИНИЦА ЈАЧИНЕ МАГНЕТСКОГ ПОЉА	НАШ ПИСАЦ, МОМО	ПОЗА, ПОЛОЖАЈ	АЛКОХОЛИ- ЧАР	РУШИТИ, ПРЕТУРАТИ	ОБРТАТИ, ОКРЕТАТИ	ЈЕДНОЦИФ- РЕНИ БРОЈ
ИЗВОЗ РОБЕ							
МУШКО ИМЕ							
САСТАВЉАТИ							
ТЕРЕТ (МН.)							ПОДСТРЕК ПОКРЕТАЊЕ
СИМБОЛ ЕРБИДУМА			ЈУЖНО ВОЂЕ (МН.) МАРЉИВОСТ				
ОЗНАКА НЕМАЧКЕ		ДАЛМАТ. МУШКО ИМЕ ВРСТА РИБЕ					
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	ХИТНУТИ МУКА, МУЧНИНА						
СИТНИ ОТПАДАК СЛАМЕ				ГРАД У ИТАЛИЈИ	ИВАН ЦАНКАР ВРСТА ДРВЕТА		
ЕКАВСКИ (СКР.)			ТЕНИСКИ КЛУБ (СКР.) ЛИРСКИ ПЕСНИЦИ		ИНТЕНЗИТЕТ РАНИЈИ ГЛУМАЦ МИЛАН		
ИТАЛИЈАН. ПРИРОДЊАК, ГАЛИЛЕО							
ИМЕ ГЛУМИЦЕ МАРКОВИЋ							
ПОДРУЧЈЕ ВЛАСТИ БАРОНА							
АТОМСКА ГРУПА АРОМАТ. ЈЕДИЊЕЊА					ОЗНАКА КИКИНДЕ ФЕУДАЛНИ ВИТЕЗ		
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	ОТПАДАК ПРИ СЕЧИ ДРВЕТА	ГРИЗЛИЦА НА КОЖИ ЛАПОНЦИ (КРАЂЕ)				ОЗНАКА ЗА ВОЛТ РЕСА, РОЈТА	
ЦРНА ШУМСКА КРЕДА				МЕСТО У ИСТРИ КОЊИ У ПЕСМИ			
ОБМАЊИ- ВАТИ							СИМБОЛ ИНДИДУМА
УКРАСНИ ПРИДЕВИ							
РУДАРСКИ ИНСТИТУТ (СКР.)			ДРЖАВА У АЗИЈИ				

Дејан Патаковић

Замрзните и нас

И мени је долазио Деда Мраз. Питао ме имам ли какав поклон за њега.

Замрзнули су нам плате, бар да хоће и живот па да касније живимо као људи.

Кад мишеви коло воде, мачке плаћају музику.

Ивана Срећковић

(X)уморне мисли

На путу за Европу чека нас најтежи задатак. Да засучемо рукаве!

Живот пружа разна задовољства. Неко воли да се испрси, а некима више леже клечање, пузање, гмизање...

И лилипутанци су на власти џинови!

Ми одмах потрошимо све што имамо, јер новац нас одувек жуља.

Витомир Теофиловић

Непотребна светла

Коначно су нам безвезни режим заменили безвизним.

Време је да почне производња вакцине против вируса неповерења H1N^x.

Да су се временске (не)прилике знатно погоршале доказ је и то што у Копенхагену усред зиме замало да прокључа.

У нашим судовима по цео дан горе и непотребна светла, али се правда и даље слабо види.

Милош Милић

Бранислав Николић

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА: приступ, раставе, астатин, Спори, капаре, о, ит, тр, Заники, ораси, а, рм, етар, Јал, њет, етичари, упис, с, трактат, вар, они, р, им, т, Детроит, ор, сећи.

РЕКЛИ СУ О... ЖИВОТНИМ ИСТИНАМА

Ко хоће нешто да учини,
нађе начин, ко неће ништа
да учини, нађе оправдање.

Пабло Пикасо

Време је одличан учи-
тељ, али нажалост убија
све своје ученике.

Сјерен Кјеркегор

Највећа ствар коју човек
у овом свету може да ура-
ди јесте да извуче највише
из онога што му је дато.
Само је то успех, и ништа
друго.

Орисон Свет Марден

Човек који не чита добре
књиге нема никакве пред-
ности над човеком који
уопште не зна да их чита.

Марк Твен

H1N1

Доскоци

Злоупотребио је слободу говора. Говорио је истину.

Свим отпуштеним радницима држава жели много среће у
наградним играма.

Нисмо џаба кречили. Молери су нас одрали!

Гладујем и ћутим. Користим своје дискреционо право.

Раде Ђерговић

Молим за реч

Лекари препоручују пет
оброка дневно. Пензионе-
ри моле да им бар један
пропишу на рецепт.

Прошао је Деда Мраз,
прошао Божић Бата, остао
нам је још само ММФ.

Ако је време новац, у
мом џепу већ годинама
влада невреме.

У јавним предузећима је
већ дошло лето. Свуда за-
мрзнуте плате и пензије, а
код њих се плате увелико
одмрзавају.

Никако се не догађа при-
вредни раст. Изгледа да је
несташница рибљег зејти-
на.

Дејан Патаковић

